

Inkomens en belastingen aan de top

De 1% hoogste inkomens betalen relatief minder belasting dan de groep daar net onder. Het inkomen van deze groep bestaat voor een groot deel uit bedrijfswinsten, zodat hun belastingdruk vooral door de vpb bepaald wordt.

Als de winst wordt uitgekeerd, betaalt men ook inkomstenbelasting, maar in de praktijk blijft het merendeel van de winsten ingehouden. Dat blijkt uit onderzoek over de periode 2011 – 2019.

De inkomens van de top-1% zijn de afgelopen jaren sterker gestegen dan de inkomens van andere inkomensgroepen, met name doordat de winsten sterk toenamen.

CPB - mei 2024

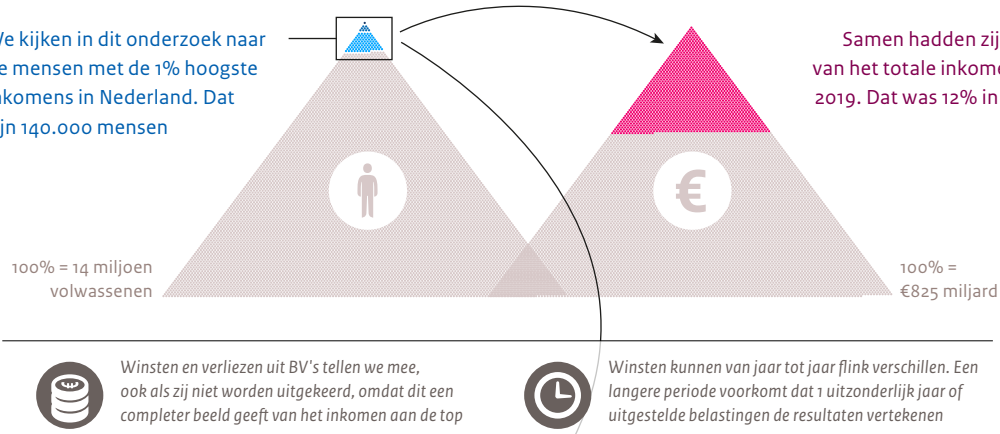
Céline van Essen, Toon Vanheukelom,
René Schulenberg, Arjan Lejour

Inkomen en belasting aan de top

Het inkomen van de mensen aan de top is toegenomen en bestaat hoofdzakelijk uit winsten. Zij droegen tussen 2011 en 2019 relatief minder belasting af dan mensen lager in de piramide

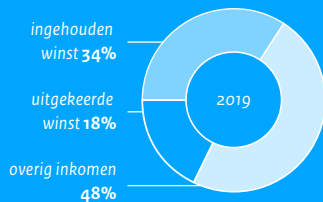
We kijken in dit onderzoek naar de mensen met de 1% hoogste inkomens in Nederland. Dat zijn 140.000 mensen

Samen hadden zij 15% van het totale inkomen in 2019. Dat was 12% in 2011

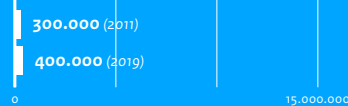

De top-1% haalt ongeveer de helft van zijn inkomen uit winst van BV's

inkomensbron top-1%, in % van totale inkomen

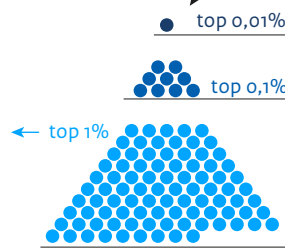

gemiddelde bruto-inkomen per persoon in €

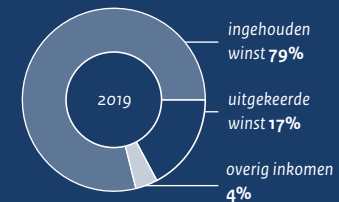
Top-1% is redelijk consistent

1 op de 4 mensen in de top hoort er elk jaar bij. Van wie in een jaar uit de top valt, valt 5 á 10% ook buiten de top-10%

De absolute top haalt inkomen bijna volledig uit winst van BV's

inkomensbron top-0,01% (1400 mensen) in % van totale inkomen

gemiddelde bruto-inkomen per persoon in €

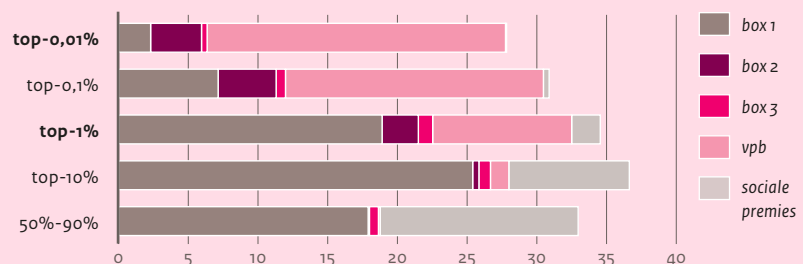
Meesten zitten kort in top-0,01%

Door volatiele winsten wisselt de absolute top jaar op jaar. Circa 1 op de 20 mensen zit er elk jaar bij

De mensen in de top-1% betalen relatief minder belasting dan de groep daar net onder. Voor de top-0,01% daalt de belastingdruk verder. Ook over een langere periode blijft het merendeel van hun winsten ingehouden en (nog) onbelast in box 2

belastingdruk per inkomensgroep, in % van inkomen over 2011-2019

Samenvatting

Het afgelopen decennium was de belastingdruk op de hoogste inkomens lager dan op de midden- en hoge inkomens. Dat is onderzocht voor de periode 2011 tot en met 2019. Ruim de helft van alle personen in de top 1% houdt een aanmerkelijk belang in een vennootschap (minimaal 5% van de aandelen). Voor de top-0,01% is dat ongeveer zeven op de acht. Het inkomen van deze groep bestaat daarom vrijwel helemaal uit bedrijfswinsten, zodat de belastingdruk vooral door de vennootschapsbelasting (vpb) bepaald wordt. Als de winst wordt uitgekeerd, wordt ook inkomstenbelasting (box 2) betaald, maar in de praktijk keert de top-1% gemiddeld slechts 21% van de winst uit en de top-0,01% maar 14%; de meeste winst wordt ingehouden. Dat de belastingdruk aan de top lager ligt, was al bekend uit eerder onderzoek over het jaar 2016. Nu blijkt dat dat beeld niet verandert als een langere periode wordt bekeken, omdat het merendeel van de winsten ingehouden blijft. Bovendien wordt relatief weinig belastbaar inkomen gegenereerd met de verkoop of overdracht van aanmerkelijk belang. Als de belastingdruk over deze langere periode gemiddeld wordt, neemt die voor de top-0,01% inkomens hoogstens met 3%-punt toe.

Over de tijd bestaat de top-1% hoogste inkomens uit een vaste kern, aangevuld met personen met eenmalig of enkele jaren een hoog inkomen. Vier op vijf van de 1% hoogste inkomens over 2011-2019 behoorde ten minste vijf keer tot de top-1% in afzonderlijke jaren, al had maar 23% van hen in alle jaren een topinkomen. Als mensen uit de top-1% vallen blijven ze meestal wel in de top-10%: slechts 5 à 10% van de meerjarige top valt jaarlijks buiten de top-10% van de jaarlijkse inkomensverdeling. Voor een deel is dat het gevolg van een verlies dat zij met hun onderneming maken in een bepaald jaar. Door de volatiliteit van de winsten zijn er veel verschuivingen binnen de allerhoogste inkomens: de samenstelling van de 0,01% hoogste inkomens is jaar op jaar verschillend, doordat velen eenmalig hoge winsten behalen. Maar ook in de jaren waarin zij een lager inkomen ontvangen, is dat meestal dusdanig hoog dat ze tot de top-1% of anders 10% hoogste inkomens blijven behoren.

De doorsnee-inkomens van de 1% hoogste inkomens zijn in het laatste decennium sterker gestegen dan de overige inkomens, voornamelijk doordat de winsten zijn toegenomen. Het doorsnee reële inkomen van de top-0,01% steeg met meer dan 70%. Ter vergelijking: de reële inkomens van de laagste 90% zijn in doorsnee rond de 5% gestegen in diezelfde periode. Daardoor is het aandeel van de top-1% in het totale inkomen voor belastingen gestegen van 12% in 2011 naar 15% in 2019. Belastingen hebben deze toename niet gedempt, waardoor het inkomensaandeel van de top-1% ook na belastingen, premies en sociale uitkeringen met ruim 3%-punt is gestegen. De herverdeling door overheidsuitgaven zoals uitkeringen en toeslagen wordt in deze studie niet meegenomen.

Op papier zijn de belastingen op inkomen in Nederland progressief, maar voor de top-1% alleen als alle winst wordt uitgekeerd. In de praktijk wordt de meeste winst uit een aanmerkelijk belang echter niet uitgekeerd. Er zijn bedrijfseconomische redenen om het kapitaal in bv's te laten toenemen, maar er zijn ook aanwijzingen dat in sommige bv's veel overtollige middelen aanwezig zijn zoals beleggingen, die niet nodig zijn voor de onderneming. Om verschillende typen inkomen gelijkjer te belasten, zijn er enkele opties om fiscaal gedreven belastinguitstel en -afstel te beperken.

1 Inleiding

De studie ‘Ongelijkheid en herverdeling’ (CPB, 2022a) liet zien dat de belastingdruk het laagst is voor huishoudens met de hoogste inkomens. In die studie werden alle inkomens en alle belastingen in 2016 samengenomen. De inkomens van de hoogste 1% huishoudens bestaan vooral uit bedrijfswinsten van vennootschappen waarin een aanmerkelijk belang wordt gehouden, die grotendeels niet uitgekeerd worden.¹ Dat verklaart voor een groot deel de lagere belastingdruk van de top-1%, omdat ingehouden winsten (nog) niet zijn belast in box 2. Daarnaast consumeren de hoogste inkomens een kleiner deel van hun inkomen, waardoor de druk van de indirecte belastingen lager is. Ook betalen ze gemiddeld genomen relatief weinig sociale zekerheidspremies, omdat die zijn gemaximeerd op een bepaald inkomensniveau.

De belastingdruk voor één jaar kan een vertekend beeld geven, vanwege de volatiliteit van winsten en de timing van winstuitkeringen. De volatiliteit van winsten kan leiden tot verschillen in belastingdruk tussen jaren, ook omdat verliezen uit andere jaren verrekend mogen worden met de vpb in het huidige jaar. De timing en het ritme van winstuitkering is ook bepalend: jaarlijks wordt vpb betaald over de winst van een vennootschap, terwijl box 2-belasting wordt betaald op het moment dat de winst als dividend wordt uitgekeerd aan aandeelhouders of als het aanmerkelijk belang wordt vervreemd. Als winstuitkering in een later jaar plaatsvindt, stijgt de belastingdruk in dat jaar vanwege de box 2-heffing in dat latere jaar. Bij vervreemding vindt alsnog box 2-heffing plaats over waardeaan groei van het aanmerkelijk belang.²

Om mogelijke vertekening te onderzoeken, beschouwen we in deze studie topinkomens en hun belastingdruk over een langere periode. De studie is uitgevoerd op verzoek van het ministerie van Financiën en het ministerie Sociale Zaken en Werkgelegenheid.³ We analyseren de topinkomens op basis van jaarlijkse en meerjarige perspectieven. In het meerjarig perspectief sommeren we alle inkomens tussen 2011 en 2019: we bezien wie er dan tot de top behoort en hoe hun belastingdruk eruitziet.

We gaan uit van een inkomensbegrip inclusief winsten, ongeacht of die winsten worden uitgekeerd. Net als in CPB (2022a) voegen we de volledige winsten⁴ toe aan het inkomen van aanmerkelijkbelanghouders. Een verschil is dat we in de belastingdruk indirecte belastingen en pensioenpremies buiten beschouwing laten.⁵ Verder nemen we wel de directe inkomensondersteuning mee die behoort tot het bruto-inkomen, zoals bijstands- en AOW-uitkeringen. De rest van de overheidsuitgaven (zoals toeslagen en uitkeringen in natura zoals zorg, onderwijs) nemen we niet mee. De overheidsuitgaven zijn wel sterk bepalend voor de herverdeling richting lagere inkomens (CPB, 2022a).

---

¹ Dat het merendeel van de Nederlandse vennootschapswinsten ingehouden blijft, bleek al uit eerder onderzoek van o.a. Commissie Inkomstenbelasting en Toeslagen (2013), Butler et al. (2019) en Rijksoverheid (2020).

² Vervreemding is verkoop van het aanmerkelijk belang of overdracht door schenking of vererving.

³ De bijlage bevat een nadere verantwoording van de totstandkoming van deze publicatie.

⁴ Waar we in deze studie spreken van ‘winsten’, doelen we op winsten van vennootschappen waarin een aanmerkelijk belang wordt gehouden. Portfoliowinsten, winsten van aandeelhouders met minder dan 5% van de aandelen, worden in deze studie alleen meegenomen voor zover ze zijn uitgekeerd.

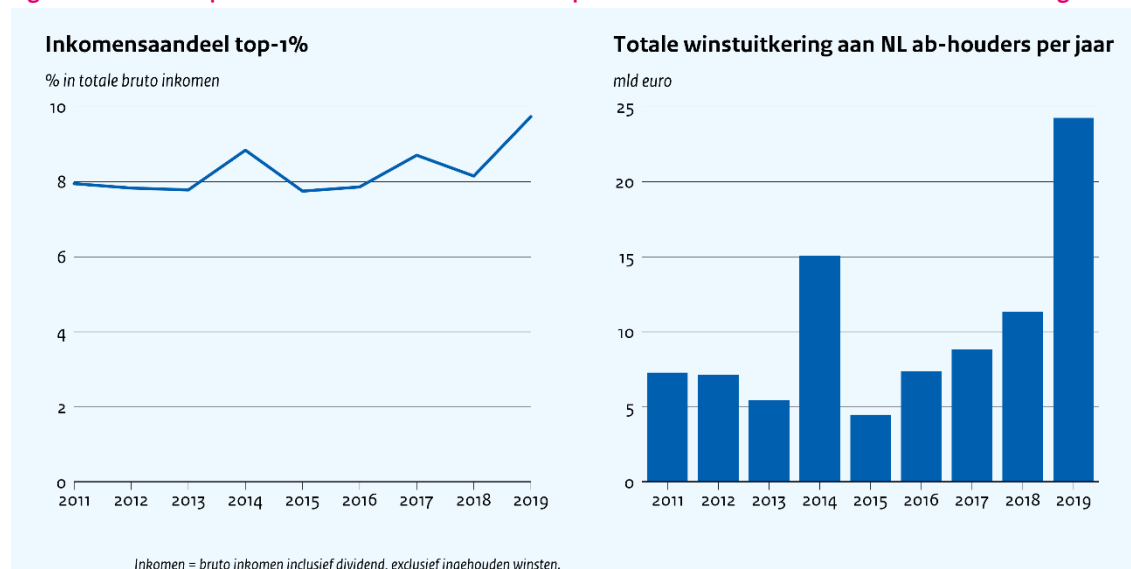
⁵ Een ander verschil is dat de vorige studie uitging van de DINA-methode, wat betekent dat alle geaggregeerde cijfers consistent zijn met de Nationale Rekeningen. In deze studie kiezen we hier niet voor, omdat het een zeer grote inspanning vereist voor een meerjarenanalyse en niet noodzakelijk is voor de analyses in deze studie.

2 Meten van inkomen

De top-1% verdiende het afgelopen decennium tussen de 8 en 10% van al het inkomen, volgens het reguliere bruto-inkomensbegrip inclusief dividend. Het bruto-inkomen dat in de meeste inkomensstatistieken wordt gehanteerd, bestaat uit inkomen uit arbeid, inkomen uit vermogen, inkomen uit eigen onderneming en uitkeringen.⁶ Inkomen uit vermogen bestaat onder meer uit rente over spaartegoeden, dividenden en opbrengsten uit onroerend goed (waaronder eigen woning).⁷

Dividenden maken een belangrijk deel uit van het inkomen aan de top. Het verloop van het inkomenstaandeel van de top houdt daarom sterk verband met de totale winstuitkering. De keuze om winsten niet uit te keren, kan gebaseerd worden op bedrijfseconomische overwegingen, bijvoorbeeld voor toekomstige investeringen. Daarnaast kan de fiscaliteit een belangrijke rol spelen.⁸ Zo kan het voor een directeur-grotaandeelhouder (dga) fiscaal aantrekkelijk zijn om te lenen van de eigen bv in plaats van dividend uit te keren. Dat niet alleen bedrijfsvoering een rol speelt, blijkt ook uit gedragsreacties op wijzigingen in de belasting over dividenden. Zo leidde het verlaagde box 2-tarief in 2014 tot aanzienlijk meer winstuitkeringen in dat jaar (zie figuur 1). In 2014 neemt het aandeel van de top-1% in het totale inkomen met 1%-punt toe. Ook in 2019 namen de winstuitkeringen sterk toe als anticiperende reactie op aangekondigde beleidswijzigingen in box 2.⁹

Figuur 1 Het verloop van het inkomenstaandeel van de top houdt sterk verband met de totale winstuitkering

⁶ <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/begrippen/bruto-inkomen>

⁷ Het inkomen uit vermogen is niet altijd eenduidig toe te rekenen aan de personen binnen een huishouden (zie CBS, [link](#)). Omdat in deze studie individuen centraal staan, verdelen wij dit inkomensbestanddeel gelijkmatig over de volwassen personen binnen een huishouden. Waardevermeerdering of -vermindering van aandelen valt buiten dit 'inkomen uit vermogen'. Voor de meeste jaren is daardoor sprake van onderschatting van het kapitaalinkomen, vooral voor de hoogste inkomens (Metten, 2020).

⁸ Zie onder andere Rijksoverheid, 2024; Butler et al., 2019; en Lejour en Bosch, 2017.

⁹ Zie ook Rijksoverheid, 2024, blz. 126 ([link](#)).

Winsten die ingehouden blijven, maken geen deel uit van de reguliere inkomensstatistieken, maar kunnen wel een belangrijke inkomensbron voor de top vormen. De ingehouden winst wordt niet standaard meegenomen vanwege de internationaal afgesproken definities. Ingehouden winsten worden wel meegenomen bij het bezittingendeel van de vermogensstatistiek. De winsten kunnen ontstaan uit verschillende type vennootschappen, zoals werkmaatschappijen en beleggingsbv's. Daarmee is een dga in het ene geval feitelijk ondernemer en vergelijkbaar met een ib-ondernemer die wordt belast in box 1 en in andere gevallen met een belegger die wordt belast in box 3.¹⁰ Dat pleit ervoor het winstinkomen in de vennootschap op dezelfde manier mee te nemen in analyse van (top)inkomens. CBS liet eerder al zien dat het meenemen van ingehouden winsten een nuttige aanvulling is op de inkomensstatistiek, omdat het een beter beeld geeft van de jaarlijkse winsten van bedrijfseigenaren dan alleen dividenden.¹¹

In deze studie rekenen we winsten toe aan het inkomen van ab-houders op het moment dat hun vennootschap winst maakt, ook als die winst niet wordt uitgekeerd.¹² We bepalen de winst als de som van het door de ab-houder ontvangen dividend en zijn aandeel in de ingehouden winst, oftewel de winst minus uitgekeerde winst in een jaar.¹³ Dit doen we door gegevens over winsten van bedrijven te koppelen aan gegevens over eigenaarschap van ab-houders.¹⁴ Een ab-houder is iemand die ten minste 5% aandelen van een vennootschap in handen heeft. Als ab-houders ook werkzaam zijn in de vennootschap, worden ze ook wel dga's genoemd. Hoewel dat onderscheid iets kan zeggen over de mate van zeggenschap over de ingehouden winsten, maken we in de studie geen onderscheid naar het type ab-houder.

Inclusief ingehouden winsten verdiende de top-1% tussen de 12 en 15% van het totale inkomen tussen 2011 en 2019.¹⁵ Figuur 2 laat zien dat de keuze voor een inkomensbegrip het grootste verschil maakt voor de inkomensaandelen van de topgroepen. Deze figuur is gebaseerd op het inkomensaandeel in 2019. Door de jaren is het aandeel van de top-1% in het totale inkomen 3 tot 6%-punt hoger vergeleken met een bruto-inkomen zonder ingehouden winsten (zie tabel A1 in de bijlage). Dit bevestigt de eerdere bevindingen van Alstadsæter et al. (2016) en Bach et al. (2023) die voor Noorwegen en Frankrijk vaststelden dat de inkomensaandelen van de topgroepen aanzienlijk hoger zijn als ingehouden winsten meegerekend worden. De top-10% exclusief de top-1% (P90-P99) behoudt zijn aandeel in het totale inkomen, waardoor de 90% laagste inkomens samen een kleiner aandeel hebben bij het inkomensbegrip met ingehouden winst.

---

¹⁰ De verschillende manieren waarop dga's zich verhouden tot andere belastingplichtigen werd eerder beschreven in onder andere Commissie Inkomstenbelasting en toeslagen (2013), paragraaf 3.2 ([link](#)).

¹¹ Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Opgepot inkomen in de eigen onderneming ([link](#)).

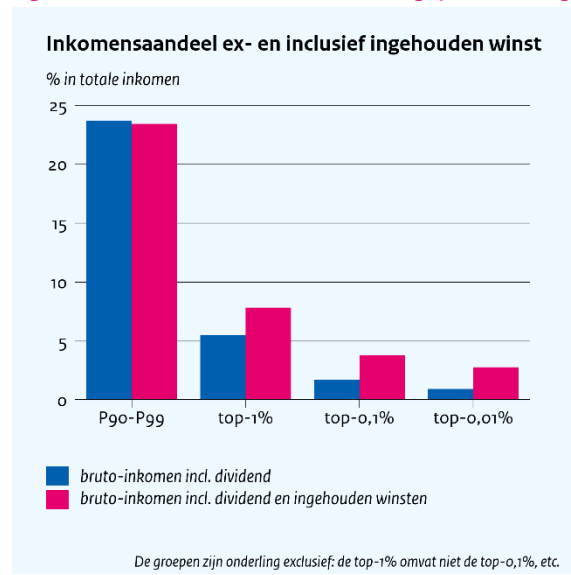
¹² Dit inkomen inclusief ingehouden winsten wordt in de literatuur ook "economisch inkomen" genoemd (Alstadsæter et al., 2016; Bach et al., 2023).

¹³ Net als Alstadsæter et al. (2016) rekenen we de *verandering* in ingehouden winst toe en niet de opgebouwde voorraad. Dat impliceert dat de ingehouden winst negatief kan zijn als winst uit eerdere jaren wordt uitgekeerd.

¹⁴ In de bijlage Data en methode lichten we toe hoe we winsten toerekenen aan ab-houders. Een belangrijke kanttekening is dat we in het buitenland ingehouden winsten niet observeren en dus ook niet toerekenen.

¹⁵ In een gevoeligheidsanalyse verdelen we het totale huishoudinkomen gelijkmatig over de volwassen individuen. Dan ligt het inkomensaandeel van de top lager, maar het patroon blijft hetzelfde. Zie bijlage Data en methode.

Figuur 2 De keuze voor een inkomensbegrip maakt het grootste verschil voor de topgroepen (2019)

3 Inkomens aan de top

3.1 Topinkomens in een jaar

In dit hoofdstuk staan de mensen met de 1% hoogste inkomens centraal, dat zijn ongeveer 140 dzd personen.¹⁶ In de analyses zoomen we steeds verder in op de top, van P99-P99,9 (top-1% exclusief de top-0,1%), P99,9-P99,99 (top-0,1% exclusief top-0,01%) tot aan de 1400 mensen met de hoogste inkomens, de top-0,01%. Voor de leesbaarheid verwijzen we steeds naar respectievelijk de top-1%, top-0,1% en top-0,01%. We vergelijken de topgroepen met de overige mensen met de hoogste 10% inkomens (P90-99), maar zij vallen in deze studie niet onder de noemer ‘topinkomens’.

Wie behoort tot de top? In deze paragraaf laten we zien welke mensen tot de top behoren op basis van de verdeling van alle inkomens in één jaar: zogenoemde cross-sectie-analyses. In paragraaf 3.2 onderzoeken we de mate van inkomensmobiliteit door diezelfde mensen langere tijd te volgen: weten zij ieder jaar de hoogste inkomens te behalen, of hadden zij eenmalig een hoog inkomen? Dat laatste kan komen doordat winsten aanzienlijk volatieler zijn dan de meeste andere inkomens, of zelfs negatief. Daarom maken we in paragraaf 3.3 opnieuw een inkomensverdeling, maar dan vanuit meerjarig perspectief: we sommeren alle inkomens tussen 2011 en 2019 en bezien wie er dan tot de top behoort.

Mensen met een topinkomen zijn vaak man, directeur-grotoaandeelhouder en tussen de 45 en 65 jaar oud. Tabel A2 in de bijlage laat achtergrondkenmerken zien van de topgroepen ten opzichte van de totale populatie. In 2019 heeft ruim de helft van de top-1% een aanmerkelijk belang, voor de top-0,01% is dat ongeveer zeven op de acht. Niet alle ab-houders zijn ook dga: de top 0,01% bestaat voor circa 60% uit dga's en 30% uit personen die loon als werknemer ontvangen en daarnaast ook aanmerkelijk belanghouder zijn. Slechts een op de tien mensen binnen de top-0,01% ontvangt geen inkomen uit een vennootschap.

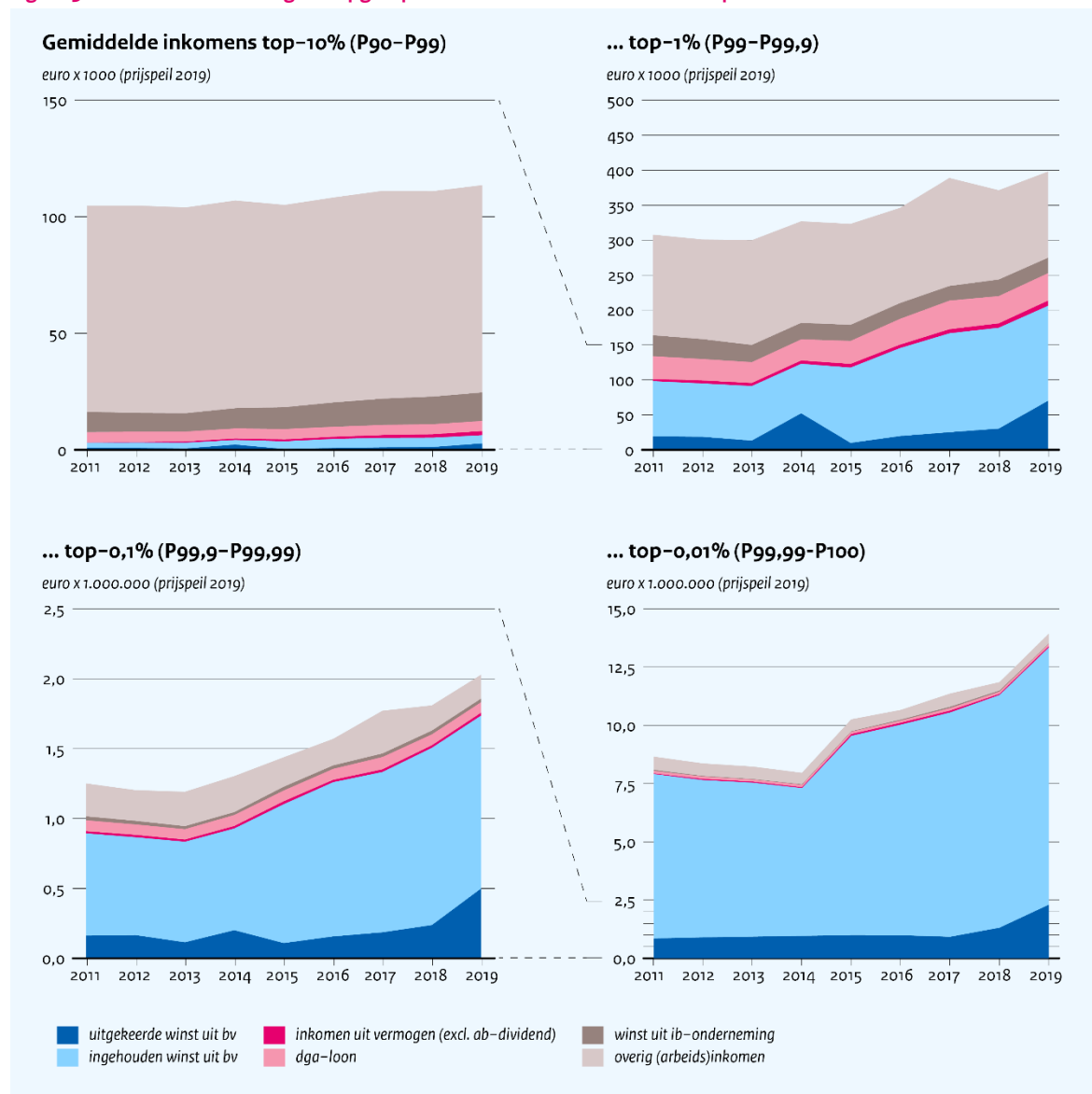
De lagere topinkomensgroepen zijn vooral goed verdienende werknemers en ib-zelfstandigen, de hogere topgroepen halen hun inkomen vooral uit winst uit vennootschappen. Figuur 3 laat voor elke topgroep zien hoe hun gemiddelde reële inkomens over de tijd zijn samengesteld. De vergelijkingsgroep, P90-P99, ontvangt zijn inkomen vooral uit inkomen uit arbeid. Vanaf de top-1% bestaat het inkomen voor een groter deel uit (vennootschaps)winsten, al dan niet uitgekeerd. Dit aandeel neemt toe naarmate het inkomen groter is.

---

¹⁶ De inkomensverdeling wordt bepaald op basis van inkomens van alle personen 18 jaar of ouder. In een gegeven jaar tussen 2011 en 2019 is dat een totale populatie van ongeveer 13 à 14 mln mensen. In CPB (2022a) werden de inkomens op huishoudniveau geanalyseerd. In deze studie is dat op het niveau van het individu. Dat verklaart ook waarom het aantal waarnemingen per jaar een stuk hoger is.

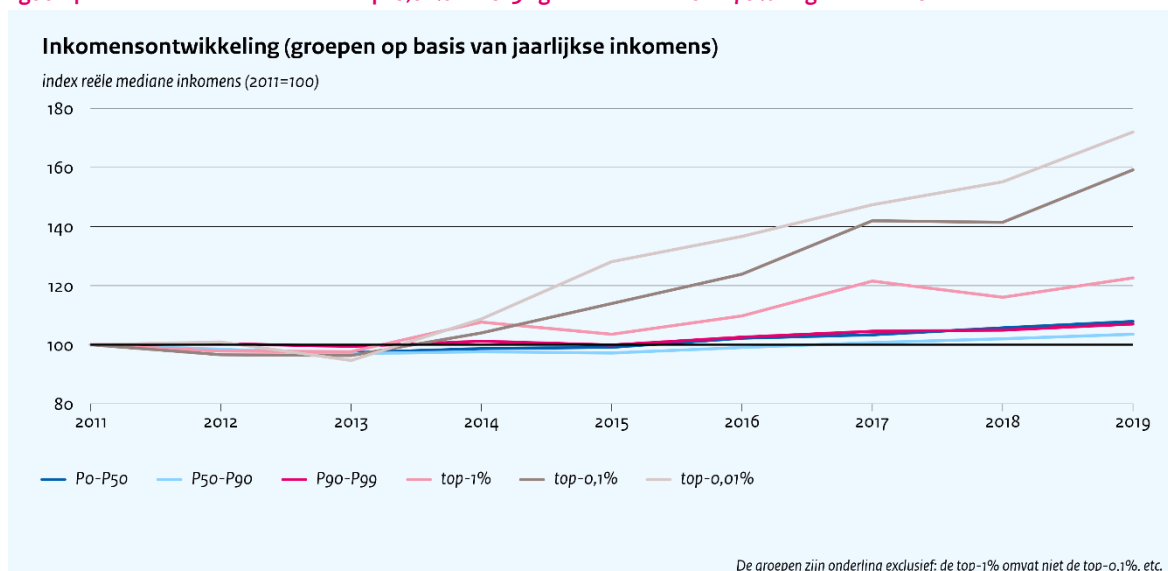

Figuur 3 Het inkomen van hogere topgroepen bestaat vooral uit vennootschapswinsten

De doorsnee-inkomens van de hoogste inkomensgroepen zijn het afgelopen decennium duidelijk meer toegenomen dan de doorsnee-inkomens van lagere en midden inkomensgroepen. Figuur 4 laat zien hoe de inkomens van topgroepen zijn gestegen in de onderzochte periode. In de jaarlijkse crosssecties zijn de reële inkomens van de top-0,01% in doorsnee met ruim 70% toegenomen, voornamelijk door de toename van winsten over diezelfde periode. De reële inkomens van de laagste 99% zijn in doorsnee tussen de 4 en 8% gestegen in deze periode. Het aandeel van de top in het totale inkomen in Nederland is hierdoor groter geworden (zie ook hoofdstuk 5).

Figuur 4 Het reële inkomen van de top-0,01% in 2019 ligt in doorsnee ruim 70% hoger dan in 2011

3.2 Topinkomens uit 2011 gevolgd door de tijd

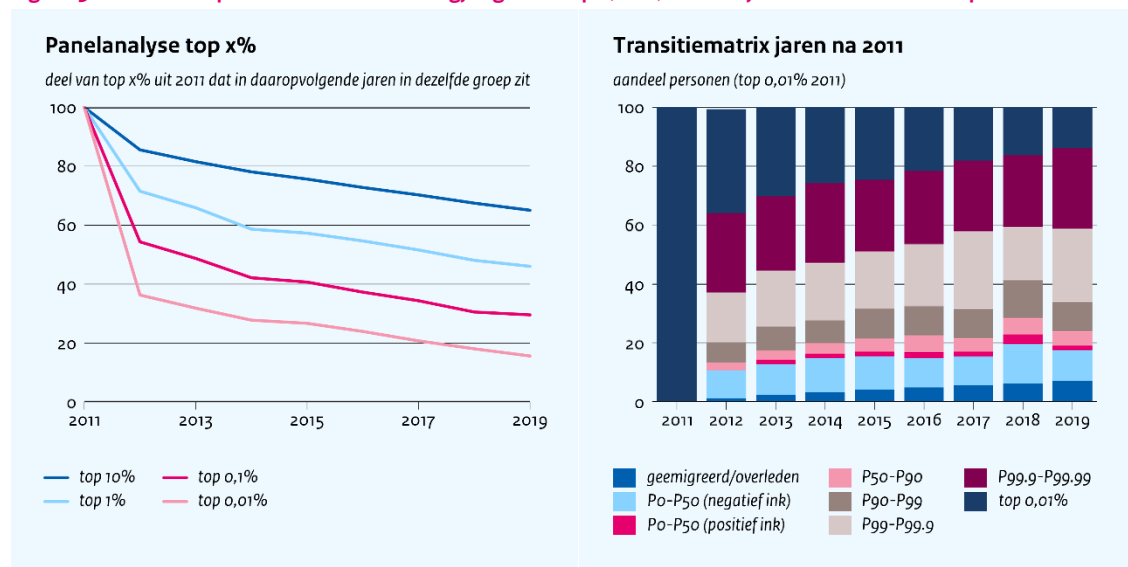
In deze paragraaf volgen we de personen met de hoogste inkomens in 2011 over een langere periode. Blijven die personen in de top van de inkomensverdeling en zo niet, hoe verandert hun positie? Dit betreft een zogenaemde panelanalyse: we zetten de inkomensposities in 2011 ‘vast’ om te zien hoe groepen zich door de tijd ontwikkelen.¹⁷

45% van de personen uit de top-1% in 2011 heeft ook acht jaar later een inkomen dat tot de 1% hoogste inkomens hoort. Dat wil niet zeggen dat al die mensen daar altijd gebleven zijn. Figuur 5 laat voor personen die in 2011 in topgroepen zitten zien hoeveel van hen ieder daaropvolgend jaar in die top zitten. Van alle mensen die in 2011 tot de top-10% hoogste inkomensgroep behoorden, is in 2019 nog 65% over.

Hoe hoger de positie binnen de top-1% van de inkomensverdeling, hoe korter personen in die positie weten te blijven. Van de top-0,01% in 2011 zit slechts 15% in 2019 nog steeds in die topgroep. De sterke terugval in het eerste jaar na het begin van het panel toont dat relatief veel personen lager in de inkomensverdeling terechtkomen, daarna is de afname van het aantal personen in de top van de verdeling een stuk beperkter. Dat laat zien dat er binnen de topgroepen een groep mensen bestaat die jaar op jaar hun positie weten te bestendigen, aangevuld met mensen die slechts een of enkele jaren tot die topgroepen behoren.

¹⁷ De resultaten in dit hoofdstuk zijn vergelijkbaar als we uitgaan van een ander startjaar.

Figuur 5 De meeste personen zitten niet langjarig in de top 0,01%, maar blijven vaak wel tot de top-1% behoren

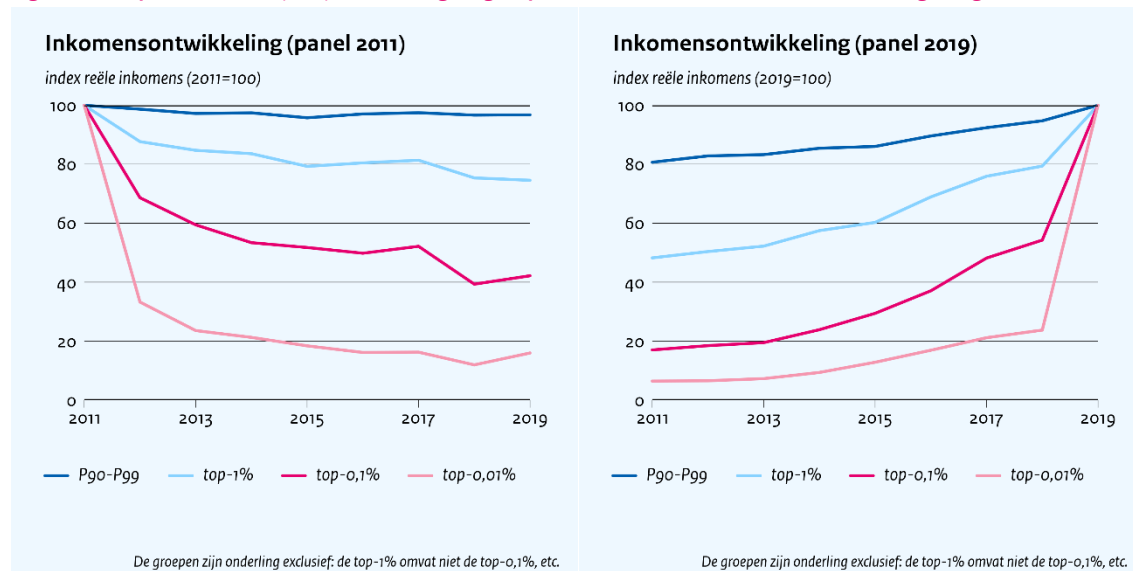

Mensen die uit de top-0,01% vallen, blijven meestal wel tot de top-1% behoren. Figuur 5 (rechts) laat zien dat 86% van de top-0,01% in 2011 weliswaar niet tot de top-0,01% in 2019 behoort, maar slechts een derde van die groep in 2011 komt buiten de top-1%. Een kwart van alle personen in de top-0,01% in 2011 behoort niet meer tot het hoogste inkomensdecil in 2019, een deel daarvan (7%) is overleden en 10% had een negatief inkomen, veelal als gevolg van vennootschapsverliezen.

De personen die tijdelijk in de hoogste groep zitten, zitten daar vaak door een eenmalig zeer hoge winst. In 2011 hebben de mensen in de top-0,01% bijvoorbeeld een doorsnee (mediaan) inkomen van 4,8 mln euro, een jaar later is het doorsnee-inkomen van die groep 1,6 mln euro. Figuur 6 (links) laat de ontwikkeling zien van de mediane inkomens van de topinkomens in 2011, in de daaropvolgende jaren (in die jaren hoeven ze niet meer in dezelfde inkomensgroep te zitten). De belangrijkste oorzaak voor de inkomensdaling is dat hun vennootschap één keer een zeer grote winst heeft behaald en de winsten in de jaren daarna lager zijn. Ook pensionering speelt een kleine rol in deze ontwikkeling van inkomens, maar die impact neemt af als de positie in de inkomensverdeling hoger wordt.

Ook personen die in de top zijn gekomen, zitten daar vaak door een eenmalig zeer hoge winst. Als we in het rechterdeel van figuur 6 kijken naar de route naar een topinkomen in 2019, zien we ongeveer het spiegelbeeld van het linkerdeel van figuur 6. Met name tussen 2018 en 2019 heeft deze groep een sterke stijging doorgemaakt (die vergelijkbaar is met de daling tussen 2011 en 2012 in het linkerdeel van de figuur). De figuren zijn echter niet helemaal elkaars spiegelbeeld: in de route naar de top zijn iets grotere verschillen tussen het start- en het eindjaar te zien, als gevolg van levensloopontwikkelingen. Mensen in 2011 die al aan de top staan (het linkerdeel van de figuur), zijn ouder dan personen die er nog naartoe groeien (het rechterdeel van de figuur). Een deel van grotere positieve inkomensontwikkeling in het rechterdeel van de figuur wordt verklaard door een inkomensgroei die samenhangt met de jongere leeftijd. Naarmate mensen dichterbij de pensioengerechtigde leeftijd komen, vlakkt de inkomensgroei af.

Figuur 6 De personen die tijdelijk in de hoogste groep voorkomen, hebben vaak een eenmalig hoog winstinkomen

Binnen de top-0,01% hebben dga's een stabielere toppositie dan werknemers met een aanmerkelijk belang. Als we binnen de top-0,01% werknemers met een ab-belang vergelijken met dga's, valt op dat werknemers relatief vaker terugvallen naar een lagere inkomensgroep. De vennootschapswinsten van deze ab-houders zijn dus vaker slechts éénmalig zeer hoog. Bij veel dga's uit de top-0,01% wordt de winst in navolgende jaren ook een stuk lager, maar die daling is kleiner én uitgesmeerd over meer jaren.

3.3 Topinkomens gemiddeld over een langere periode

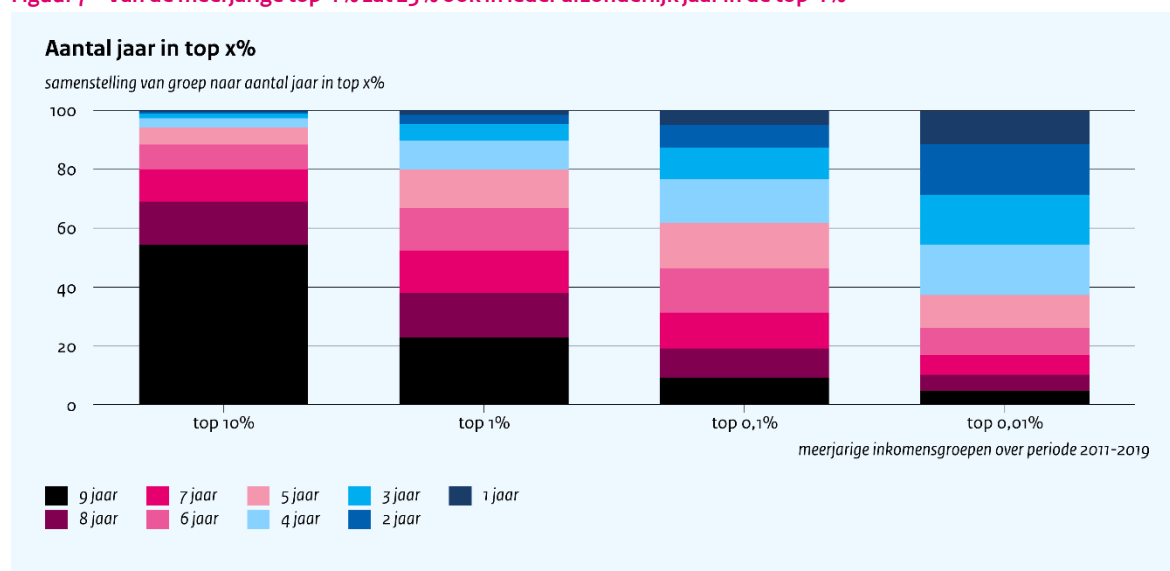
Het meenemen van winsten in het inkomen pleit ervoor om inkomens en belastingen over een langere periode uit te middelen. Winsten zijn aanzienlijk volatieler dan de meeste andere inkomensonderdelen, en voor een kleine groep zelfs negatief in sommige jaren. In de vorige paragraaf zagen we dat een groot deel van de mensen met de hoogste inkomens in de top-0,01% belanden dankzij een eenmalig hoge winst. Dat roept de vraag op wie er tot de top behoort als rekening wordt gehouden met die sterke variatie van winsten. Daarom bezien we in deze paragraaf de hoogste inkomens vanuit een meerjarig perspectief: we sommeren alle (reële) inkomens tussen 2011 en 2019 en bepalen vervolgens de inkomensstop. Waar relevant vergelijken we deze 'meerjarige' top met de 'jaarlijkse' top uit de vorige paragrafen.

Het beeld van de top vanuit een meerjarig perspectief is inderdaad stabiel. De meerjarige top heeft in 2011 nog steeds hoge, maar minder extreme inkomens, in doorsnee 2,2 mln euro in 2011 voor de top-0,01%. Dat is een heel ander beeld dan de jaarlijkse topgroepen van 1%, 0,1% en 0,01%, waar de inkomens extremer zijn: die top-0,01% had in 2011 een doorsnee inkomen van 4,8 miljoen euro (2,2 keer zo hoog dus). Dit relatieve verschil is wederom vooral te zien bij de allerhoogste inkomensgroepen. Ter

vergelijking, het maakt voor de inkomenshoogte van de top-10% niet uit of we jaar op jaar kijken of over een langere periode, hun doorsnee-inkomen is juist stabiel.

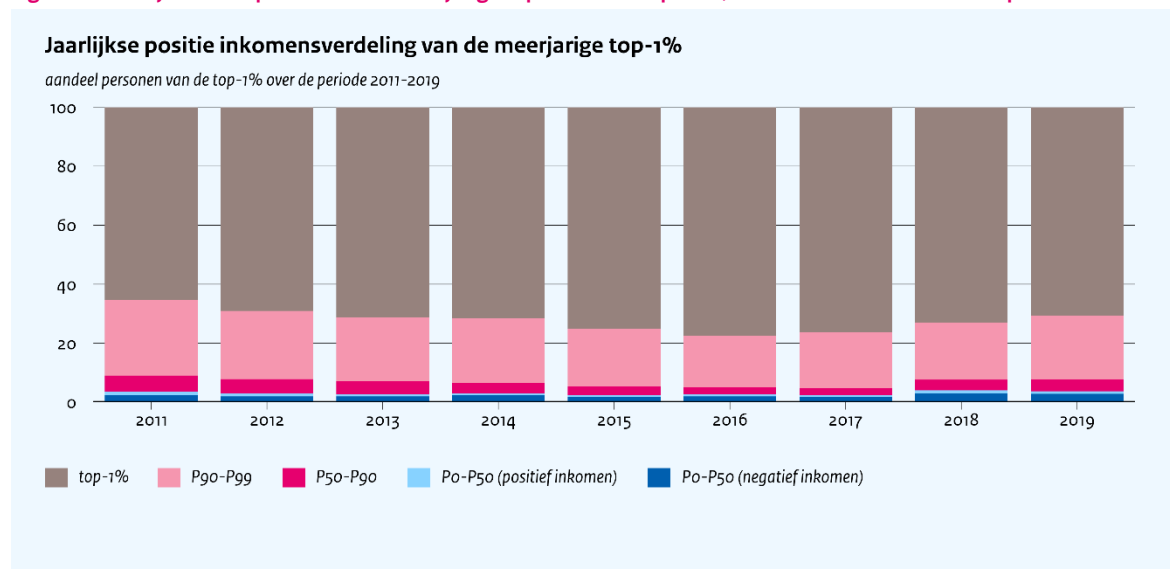
De top-1% is een redelijk consistente groep, al maakt slechts 1 op de 4 hier alle jaren deel van uit. In figuur 7 laten we zien hoe lang de meerjarige top hun toppositie behoudt in afzonderlijke jaren. Circa 80% van de meerjarige top-1% komt in meer dan de helft van de periode (minstens vijf jaar) ook in de jaarlijkse top-1% voor. Maar slechts 23% van de top-1% over de meerjarige inkomens zat ook in ieder afzonderlijk jaar in de top-1%. Dat de meesten niet in alle jaren dezelfde positie houden, kan komen doordat anderen hun inkomen sterker zien stijgen of doordat hun inkomen (tijdelijk) lager ligt. Figuren 8 en 9 laten zien dat voor enkele gevallen een (vennootschaps)verlies de oorzaak is van de terugval in inkomenspositie.

Figuur 7 Van de meerjarige top-1% zat 23% ook in ieder afzonderlijk jaar in de top-1%

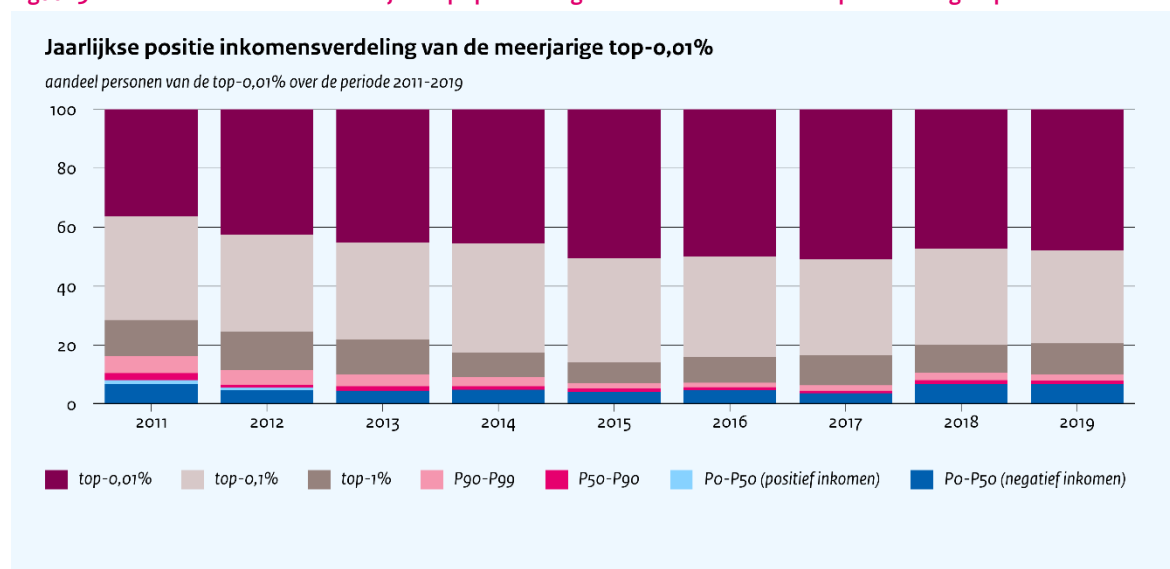
Jaarlijks valt slechts 10% van de meerjarige top-1% uit de top-10%, soms door een vennootschapsverlies. De meerjarige top-1% behoort over de hele periode bezien tot de 1% hoogste inkomens, maar dat hoeft niet ieder jaar het geval te zijn. In figuur 8 volgen we hun inkomenspositie in afzonderlijke jaren. We zien dat circa 70% van de top-1% over meerjarige inkomens in een afzonderlijk jaar ook in de top-1% zat. Dat kunnen steeds andere personen zijn. Zo'n 20% valt terug, maar blijft binnen de top-10%. Slechts 10% komt lager uit dan het 90^e inkomenspercentiel. In ieder jaar zien we dat een klein deel van de meerjarige top-1% zelfs een negatief inkomen had, doordat zij in dat jaar verlies leden. Maar per saldo compenseren winsten in andere jaren dat verlies, waardoor zij vanuit een meerjarig perspectief alsnog in de top-1% komen. Weliswaar is er dus sprake van enige neerwaartse mobiliteit in afzonderlijke jaren, maar zonder dat een groot deel ver terugvalt in de inkomensverdeling.

Figuur 8 Jaarlijks valt 1 op de 10 van de meerjarige top-1% uit de top-10%, soms door een vennootschapsverlies

Binnen de hoogste inkomensgroep vinden wel veel verschuivingen plaats, mede door de volatiliteit van winsten. Het is moeilijker binnen de top 0,01% (top 1400) te blijven dan binnen de top-1% (top 140.000). Dat komt enerzijds doordat de kans om tot een kleinere groep te behoren statistisch kleiner is, en anderzijds door het nog grotere aandeel van (volatiele) winsten in de top-0,01%. Figuur 9 laat zien dat de meerjarige top-0,01% relatief minder vaak in dezelfde jaarlijkse inkomensgroep blijft (zo'n 35 à 50%), maar wel in groten getale (85 à 95%) in de top-1% zit. Dus ook in de jaren dat zij een lager inkomen ontvangen, is dat meestal dusdanig hoog dat ze tot één van de top-1% of anders top-10% hoogste inkomens blijven behoren. Dit laat nogmaals zien dat er weliswaar veel variatie in de inkomens bij de top is, maar dat dit zich grotendeels binnen de topinkomensgroepen afspeelt.

Figuur 9 De variatie in de inkomens bij de top speelt zich grotendeels af binnen de topinkomensgroepen

4 Belastingdruk aan de top

4.1 Belastingdruk in een jaar

In dit hoofdstuk beschrijven we de belastingdruk op basis van cross-secties. De inkomensverdeling en de belastingdruk per topgroep worden ieder jaar opnieuw bepaald. Dat betekent dat er ieder jaar andere mensen in de top (kunnen) zitten. We berekenen de belastingdruk als het aandeel van de totale belasting die in een jaar is betaald ten opzichte van het totale inkomen in dat jaar. In paragraaf 4.2 middelen we de belastingdruk uit over de periode 2011-2019.

De belastingdruk bestaat uit de directe belastingen die van toepassing zijn op alle inkomens in dit hoofdstuk. De belastingdruk wordt bepaald door de betaalde belasting en volksverzekeringenpremies over de inkomens in box 1, belasting op dividend en vervreemdingsvoordeel uit aanmerkelijk belang (box 2) en uit belasting op sparen en beleggen (box 3).¹⁸ Van de sociale zekerheidspremies worden de WW-, WAO- en zorgverzekeringspremies meegenomen, de pensioenpremies worden buiten beschouwing gelaten.¹⁹ Tot slot bevat de belastingdruk ook de vpb over winsten van vennootschappen, die we net als de winsten toerekenen aan de ab-houders.²⁰

De belastingdruk neemt toe met het inkomen tot aan de top-10% en daalt vanaf de top-1%. Figuur 10 laat een vergelijkbaar beeld zien met de belastingdrukfiguur uit Ongelijkheid en herverdeling (CPB, 2022a). Het maakt weinig uit voor welk jaar we deze figuur maken: in de jaren tussen 2011 en 2019 blijft het patroon nagenoeg gelijk. In deze periode veranderen de tarieven in de inkomsten- en vennootschapsbelasting nauwelijks (zie tabel A4) waardoor de beperkte veranderingen in de tarieven nauwelijks invloed hebben op verschillen in de jaarlijkse belastingdruk. De samenstelling van de belastingdruk laat zien dat het patroon veroorzaakt wordt door een samenstellingseffect: aan het begin van de top-10% betaalt men vooral belasting en premies op basis van box 1 van de inkomstenbelasting en sociale zekerheidspremies. Box 1 en box 3 belastingen spelen daarentegen nauwelijks een rol voor de belastingdruk van de top-0,01%, voor die groep is het vooral de vennootschapsbelasting die de totale druk bepaalt.

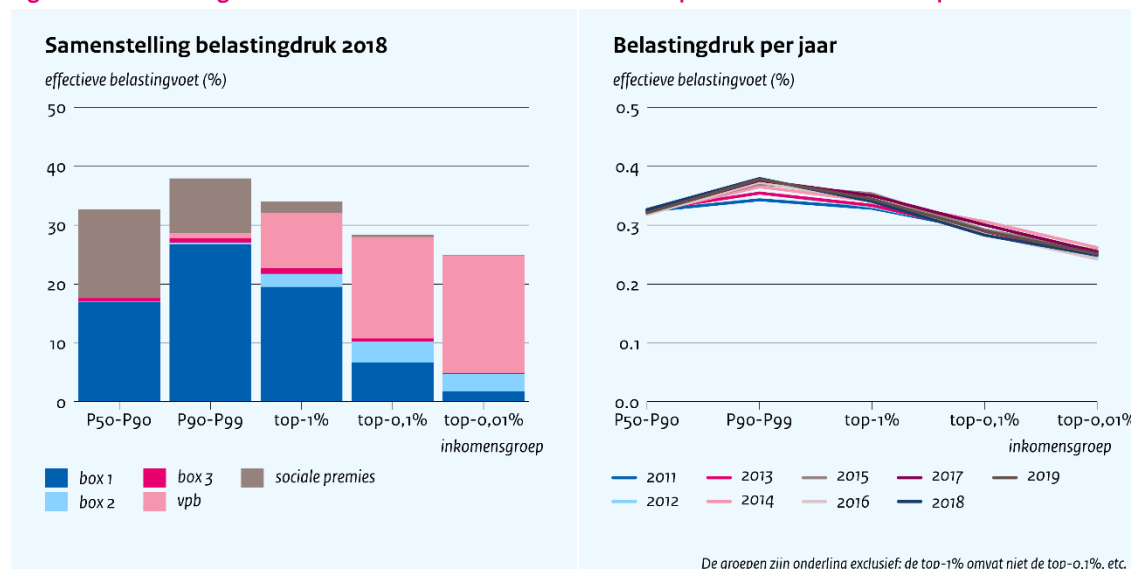
---

¹⁸ Het inkomen uit sparen en beleggen in deze analyse bestaat uit de werkelijke inkomsten exclusief de waardeverandering van beleggingen. De box 3-heffing bestaat uit een forfaitair rendement dat wordt berekend inclusief de waardeverandering van beleggingen.

¹⁹ Pensioenpremies zijn wel onderdeel van het bruto-inkomen (de noemer). Een reden om pensioenpremies niet mee te nemen in de totale belasting is omdat pensioenpremies niet worden beschouwd als directe belastingen op het inkomen, eerder als spaar- of investeringsbijdragen voor de toekomst.

²⁰ Een kanttekening is dat we de buitenlandse ingehouden winsten niet observeren en dus niet toerekenen. Hierdoor onderschatten we het inkomen aan de top. Wat dit betekent voor de belastingdruk hangt van de omvang van de buitenlandse ingehouden winsten en het effectieve vpb-tarief. De uitgekeerde buitenlandse winsten zijn wel toegerekend, waarvoor aannames over het effectieve vpb-tarief nodig zijn. In een gevoeligheidsanalyse laten we zien dat de conclusies over de belastingdruk daar niet door veranderen (zie bijlage Data en methode).

Figuur 10 De belastingdruk neemt toe met het inkomen tot aan de top-10% en daalt vanaf de top-1%

CPB (2022a) liet een nog scherpere daling zien van de belastingdruk aan de top, onder andere doordat **indirecte belastingen werden meegenomen**. In die studie werden alle belastingen meegenomen, waaronder indirecte belastingen zoals btw en accijnzen. Omdat hogere inkomens relatief minder consumeren dan lagere inkomens, dragen zij ook relatief minder indirecte belastingen af. Het verschil tussen de belastingdruk van topinkomens (top-1%) en overige inkomens is daarom nog groter als ook indirecte belastingen worden meegenomen. Datzelfde geldt voor pensioenpremies die voor werknemers verplicht zijn, maar voor ondernemers die oververtegenwoordigd zijn in de topinkomens niet. Daarnaast kunnen verschillen ontstaan doordat in deze studie de som van alle inkomens en belastingen niet per se aansluit bij de totalen in de Nationale Rekeningen, wat wel het geval was in CPB (2022a).

4.2 Meerjarige belastingdruk

De belastingdruk gemiddeld over meerdere jaren kan een accurater beeld geven van de **daadwerkelijke belastingdruk**. Wanneer ingehouden winsten alsnog worden uitgekeerd, of vennootschappen worden verkocht, vindt (alsnog) box 2-heffing plaats. Een analyse van de belastingdruk voor één jaar geeft daarom mogelijk een vertekening van de daadwerkelijke belastingdruk. Bovendien wordt de vpb in beginsel geheven over de totaalwinst, dus de som van winsten en verliezen gedurende de levensloop van een onderneming. Tabel 1 illustreert waarom de effectieve druk van de vpb in één jaar een vertekend beeld kan geven.

Tabel 1 Versimpeld voorbeeld fiscale winst- en verliesverrekening

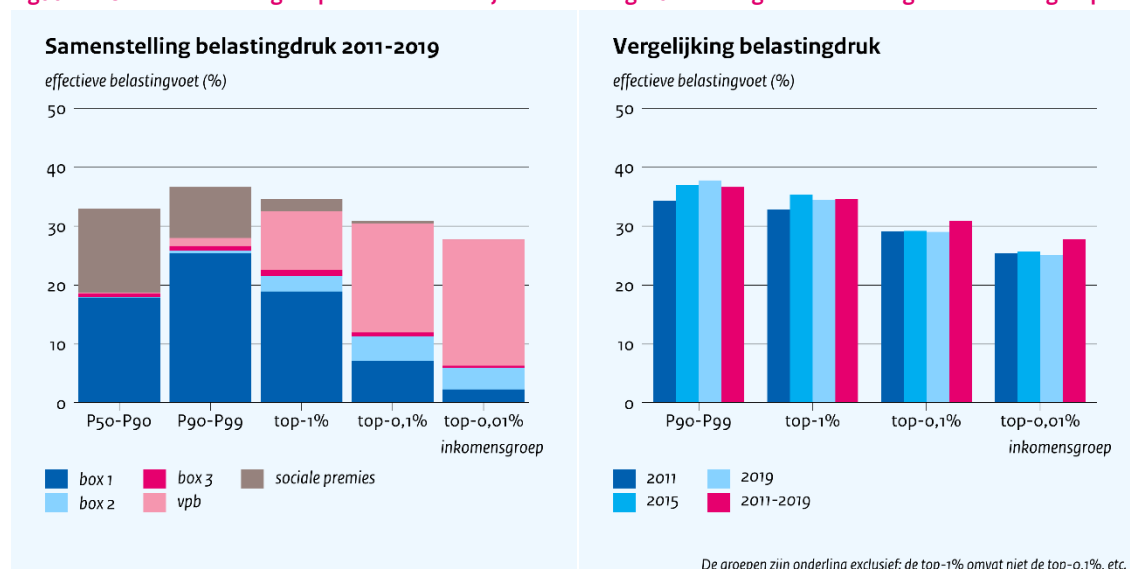
	2013	2014	2015	Gehele periode
Winst	-100	-50	250	100
Fiscale winst	-100	-50	250	100
Verrekenbare verliezen			-150	
Belastbaar bedrag			100	
Verschuldigde vpb (25%)			25	25
Effectieve druk			10%	25%

Bron: Adviescommissie Belastingheffing van multinationals (2020) ([link](#))

De belastingdruk gemeten over een langere periode neemt iets toe ten opzichte van de belastingdruk in een enkel jaar, het meest voor de absolute top. Figuur 11 (links) laat de samenstelling van de belastingdruk zien wanneer die wordt gemeten over negen jaar. De meerjarige belastingdruk van de top ligt hoger dan hun belastingdruk in een gegeven jaar (figuur 11, rechts), doordat zij over de hele periode meer vpb en box 2 afdragen. De hogere box 2-afdracht komt voornamelijk door het uitkeren van winsten die eerder ingehouden waren, de vervreemding van aandelen speelt een kleine rol (zie tabel A5).

Maar ook over de hele periode bezien blijft de belastingdruk het laagst voor de hoogste inkomensgroepen. In figuur 11 (rechts) vergelijken we de belastingdruk van de top in verschillende jaren met de belastingdruk van de top uitgemiddeld over een langere periode. Met name voor de top-0,1% en top-0,01% wordt de belastingdruk gemeten over een langere periode iets hoger, maar is nog altijd lager dan voor de top-10% en middeninkomens. De voornaamste verklaring is (nog steeds) dat een groot deel van het inkomen van de top-1% bestaat uit ingehouden winsten.

Figuur 11 Ook over een langere periode bezien blijft de belastingdruk het laagst voor de hoogste inkomensgroepen

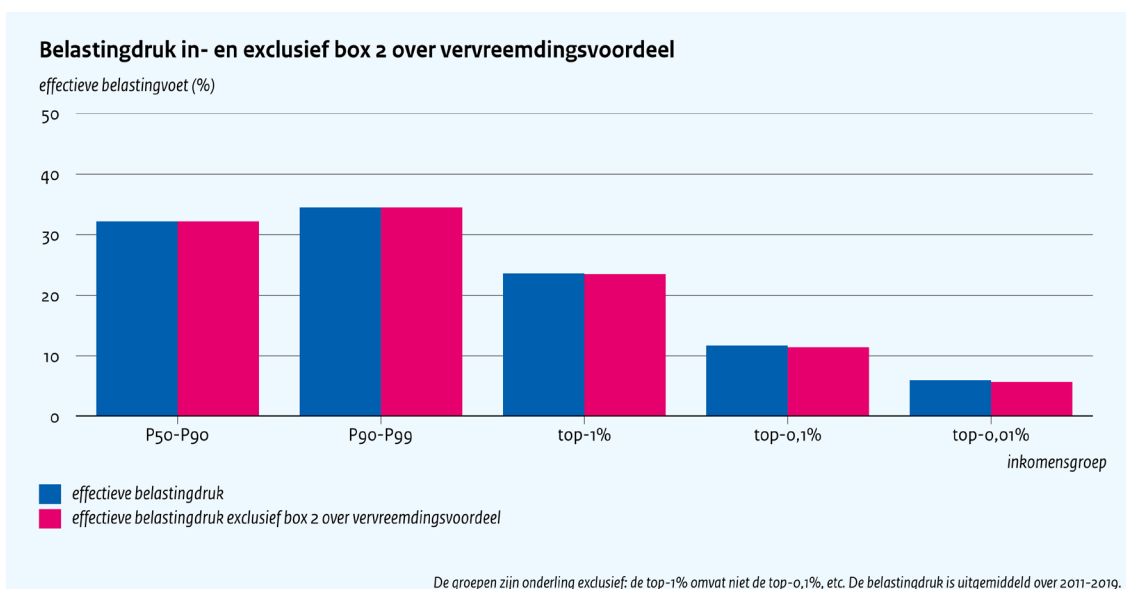

Vervreemdingsvoordelen

De verkoop van een vennootschap wordt ook wel vervreemding van aanmerkelijk belang genoemd. De opbrengst, het zogenoemde vervreemdingsvoordeel, is het financiële voordeel dat wordt behaald door het belang te verkopen tegen een hogere prijs dan de verkrijgingsprijs. Bij vervreemding vindt box 2-heffing plaats over waardeangroei van het aanmerkelijk belang. Zowel het dividend als het vervreemdingsvoordeel behoort dus tot de grondslag van box 2 van de inkomstenbelasting.

Onze analyses hadden vertekend kunnen zijn als we de heffing over vervreemdingsvoordeel niet hadden meegenomen. In de Nationale Rekeningen behoort dividend tot het inkomen en vervreemding van aandelen tot vermogensoverdrachten. Daarom blijft het vervreemdingsvoordeel en de belasting daarover buiten de reguliere inkomensstatistieken. Onze analyses hadden vertekend kunnen zijn als we hiermee geen rekening hadden gehouden. Daarom bevat de belastingdruk in deze studie ook de box 2-heffing over vervreemdingsvoordelen.

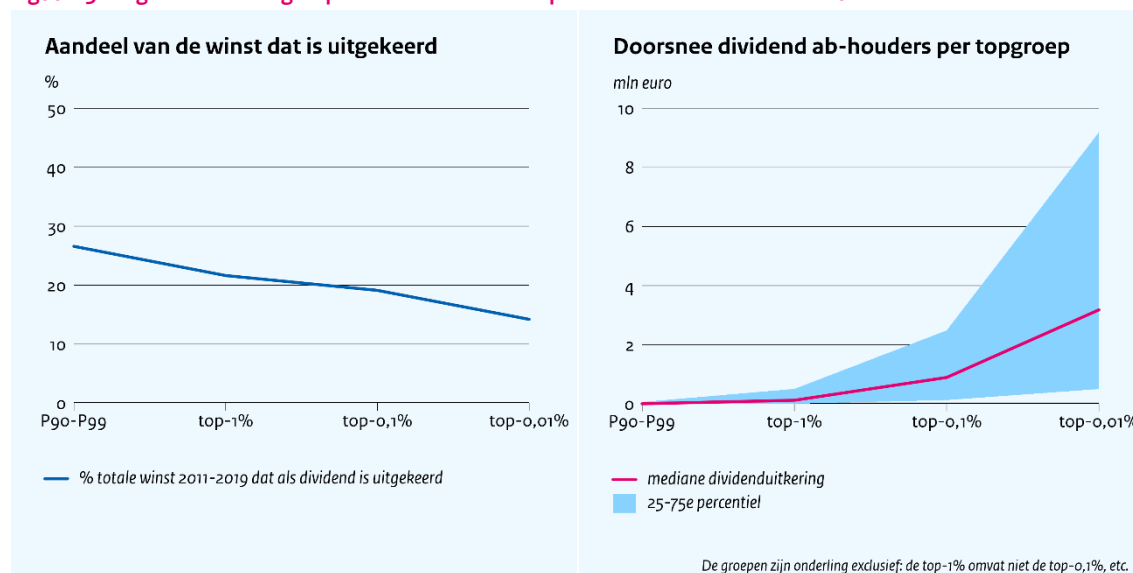
Figuur 12 Gemiddelde belastingdruk nauwelijks beïnvloed door box 2 over vervreemdingsvoordeel

De grondslag van vervreemdingsvoordelen is relatief beperkt. Daarom heeft de heffing erover nauwelijks invloed op de gemiddelde belastingdruk, zoals figuur 12 laat zien. Het totale vervreemdingsvoordeel varieert van 0,9 mld euro in 2011 tot 2,8 mld euro in 2019, ten opzichte van het totale dividend van respectievelijk 7 en 27 mld euro (bron: Ministerie van Financiën). Vervreemdingsvoordelen kunnen beperkt zijn of zelfs negatief wanneer de verkrijgingsprijs hoger was dan de verkoopprijs. Een andere verklaring is dat een bv meestal onder een holding valt. Bij een verkoop van de bv vindt dan niet meteen box 2-heffing plaats. Tot slot kan een ab-houder ervoor kiezen om de onderneming, inclusief ingehouden winsten die in de onderneming worden gebruikt, door te schuiven met de doorschuifregeling, in plaats van te verkopen. In dat geval wordt de box 2-heffing uitgesteld tot het moment waarop de volgende eigenaar de winsten uitkeert of het aanmerkelijk belang vervreemdt.

Over de hele periode worden weliswaar meer winsten uitgekeerd, maar een veel groter deel blijft ingehouden. Eerdere analyses lieten zien dat als winsten van deelnemingen in de analyse worden betrokken, het uitdelingspercentage ongeveer een kwart bedraagt (Commissie Inkomstenbelasting en toeslagen, 2013). Figuur 13 laat zien dat ab-houders in de top-0,01% over de hele periode gemiddeld slechts 14% van hun totale winst uitkeren als dividend. Dat aandeel ligt hoger voor de andere inkomensgroepen: van de totale winst van de vergelijkingsgroep, P90-P99, werd 27% uitgekeerd. In euro's is de winstuitkering van de topinkomens wel veel hoger: het doorsnee dividend van ab-houders in de top-0,01% bedraagt over de hele periode ruim 3 mln euro (jaarlijks circa 350 zdd euro).

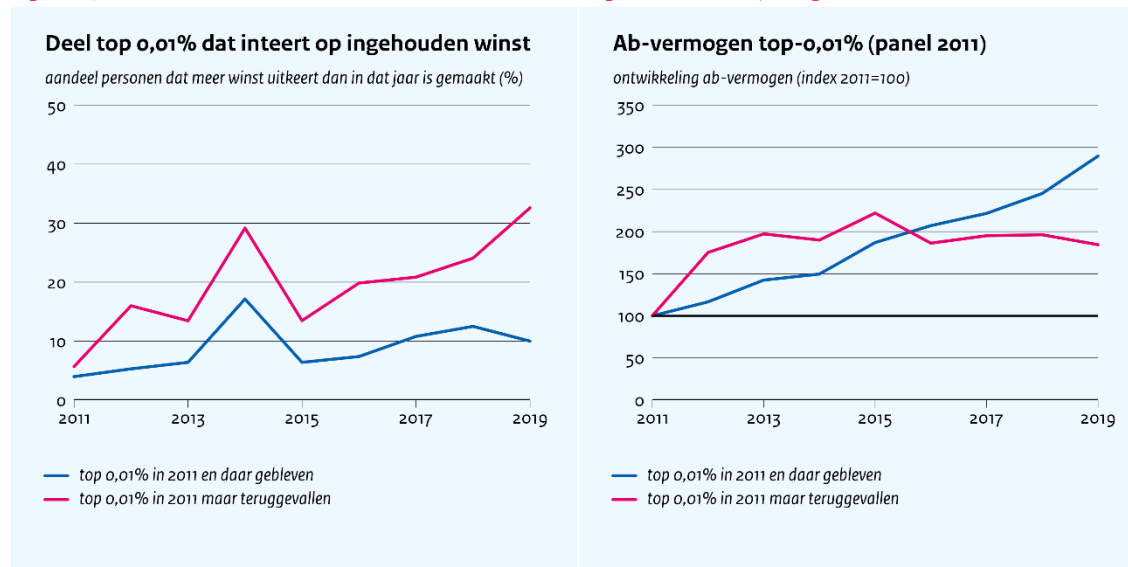
Figuur 13 Hogere inkomensgroepen keren over de hele periode relatief minder winst uit

Er zijn weinig aanwijzingen dat een groot deel van de ingehouden winsten uiteindelijk toch uitgekeerd wordt en zo onderhevig wordt aan box 2-belasting. In figuur 14 (links) volgen we de top-0,01% in 2011 – uitgesplitst naar wel/niet blijven in die toppositie in latere jaren – en bezien we in hoeverre zij ‘interen’ op hun ingehouden winsten door meer uit te keren dan er in dat jaar aan winst is gemaakt. Een groter deel van de groep die niet in de top-0,01% blijft, teert in op hun winsten in latere jaren. Ook in 2014 – met een lager box 2-tarief – lag dit aandeel hoger. Nog steeds keerde maximaal een derde van top-0,01% meer winst uit dan er in dat jaar werd gemaakt. Over de hele periode bezien is er maar een beperkt aandeel van de top-0,01% uit 2011 (7%) dat volledig inteert op hun opgebouwde ingehouden winsten en tussen 2011 en 2019 meer aan dividend uitkeert dan er in die jaren aan winst is gemaakt. Het merendeel keert dus minder uit dan er winst wordt gemaakt, wat bijdraagt aan de toename van hun ab-vermogen.²¹ Figuur 14 (rechts) laat zien dat die toename vooral groot was voor de (kleine) groep die de hele periode in de top-0,01% blijft: zij zagen hun ab-vermogen verdrievoudigen.

²¹ Ab-vermogen kan ook toenemen doordat de waardering van het bedrijf hoger wordt.

Figuur 14 Het merendeel keert minder uit dan er winst wordt gemaakt, wat bijdraagt aan de toename van hun ab-vermogen

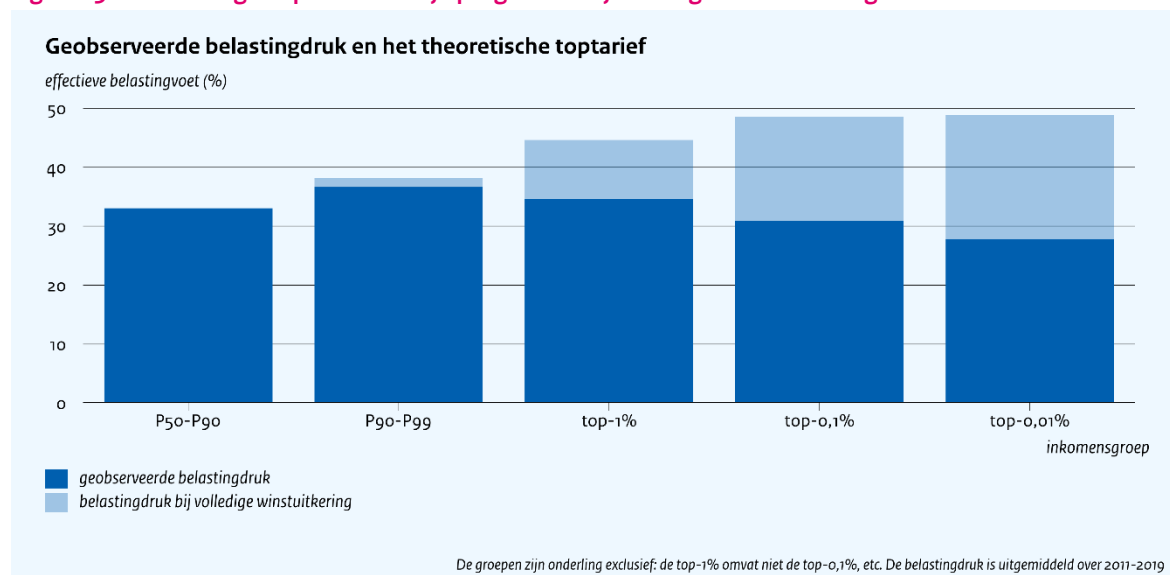
4.3 Het (theoretische) toptarief van de dga

De belastingdruk van dga's wordt vooral bepaald door de combinatie van vpb en box 2. De box 2-heffing heeft als doel de totale belasting via vpb en inkomstenbelasting globaal op een gelijk niveau te brengen als de belasting van de ib-ondernemer.²² Voor de ib-ondernemer geldt het tarief in box 1 na toepassing van de ondernemersfaciliteiten. Hoewel die tarieven voor ondernemers op papier niet ver van elkaar liggen, is de belastingdruk van de 0,01% hoogste inkomens in de praktijk aanzienlijk lager doordat zij een groot deel van de winsten niet uitkeren en daarmee belastingheffing in box 2 uitstellen.

De belastingen op inkomen zijn progressief zolang alle ingehouden winst volledig wordt belast. In dat geval worden dga's min of meer op dezelfde wijze belast als ib-ondernemers en werknemers en neemt de belastingdruk toe met het inkomen voor de top 1%, zoals figuur 15 laat zien. Tot het inkomenspercentiel P99 bestaat het inkomen nog voor een aanzienlijk deel uit arbeidsinkomen, maar voor de top-1% neemt het aandeel ingehouden winst met het inkomen toe. Daardoor is de belastingdruk bij volledige winstuitkering ook het hoogst voor de top-0,01%. Het stelsel is dus in principe progressief, maar wel alleen als alle winst uiteindelijk wordt uitgekeerd of de aandelen van het ab-vermogen worden vervreemd.

²² In 2001 lag het hoge tarief van de vpb op 35% waardoor de gecumuleerde druk van de vpb en box 2-heffing maximaal 51,25% bedroeg. De toptarieven waren daarmee aanvankelijk ongeveer gelijk voor verschillende type werkenden. In latere jaren is het tarief van de vpb verlaagd tot de huidige 25% en 20%. Om het evenwicht tussen dga en ondernemer te handhaven, is de mkb-winstvrijstelling geïntroduceerd. Het evenwicht met de werknemer is daarbij verloren gegaan (Commissie Inkomstenbelasting en toeslagen, 2013). De afgelopen jaren zijn de toptarieven dichter bij elkaar gekomen, maar er zijn nog steeds verschillen (zie Rijksoverheid, 2024, blz. 91-92).

Figuur 15 De belastingen op inkomen zijn progressief bij volledige winstuitkering

In de praktijk wordt de theoretische belastingdruk bij volledige winstuitkering voor de top-1% inkomensgroep niet betaald. Een deel van de ingehouden winst wordt op een later moment uitgekeerd (uitstel) en een deel wordt nooit uitgekeerd (afstel). Winsten kunnen om bedrijfseconomische redenen worden ingehouden en worden aangewend voor (toekomstige) financiering van de onderneming. De ingehouden winst wordt dan toegevoegd aan het ondernemingsvermogen. Vanuit economisch oogpunt is het daarom ook niet wenselijk dat alle winsten volledig worden uitgekeerd.

Vaak wordt (veel) meer winst ingehouden dan nodig voor financiering van de onderneming. Het gegeven dat dga's sterk reageren op veranderingen in box 2 suggereert dat veel kapitaal in de bv's niet direct gebruikt wordt voor de bedrijfsvoering. Veel bv's beleggen of hebben andere vormen van vermogensvermeerdering als hoofdactiviteit in plaats van ondernemen.²³ Daarnaast lenen bv's veel uit aan de dga.²⁴ Dat betekent overigens niet dat deze activiteiten altijd door fiscale voordelen gemotiveerd zijn. Men kan ook andere redenen hebben om vermogen in de bv te houden, zoals wettelijke aansprakelijkheid, gemak van vermogensoverdracht of al voldoende privé-middelen ter beschikking hebben. Vanuit bedrijfseconomisch perspectief gaat het in beide gevallen om overtollige middelen die niet nodig zijn voor de onderneming. De mogelijkheid om belastingheffing uit te stellen via winstinhouding is bovendien een voordeel voor dga's dat andere werkenden, zoals werknemers of ib-ondernemers, niet hebben. (Commissie Regulering van Werk, 2021). Dit uitstel van de box 2-heffing kan tientallen jaren zijn indien gebruik wordt gemaakt van de doorschuifregeling.²⁵

²³ Zie ook Van Deinum et al. (2022) en Rijksoverheid (2023). Het laatstgenoemde rapport laat zien dat een deel van de beleggingsbv's als enige functie heeft het uitlenen van geld aan de ab-houders.

²⁴ In 2020 is de gemiddelde schuld aan de bv 280.000 euro en in de tien jaar daarvoor is die telkens wat toegenomen (Rijksoverheid, 2024, blz. 127).

²⁵ Indien het ondernemingsvermogen zelfs over meerdere generaties nooit wordt uitgekeerd gaat dit uitstel praktisch gezien over in afstel. Sinds de aanpassing van de conserverende heffing in 2015 is afstel door emigratie niet meer mogelijk.

Recent zijn al maatregelen genomen om te stimuleren dat overtollige middelen worden uitgekeerd als dividend. De analyse in deze publicatie is voor de jaren 2011 tot en met 2019. In 2024 is er een progressief tarief voor box 2 ingevoerd met een tarief van 24,5% voor winstuitkeringen tot 67 dzd euro en een tarief van 33% voor hogere winstuitkeringen. De bedoeling is om meer gelijkmatige winstuitkeringen te stimuleren. Voor de absolute top met een mediane winstuitkering van 320 dzd euro, zal dit nauwelijks een gedragseffect hebben. Voor de lagere topinkomens kan dit wellicht wel een regelmatige winstuitkering stimuleren. Daarnaast is per 2024 het lenen van de eigen bv begrensd op 500.000 euro, exclusief de eigenwoningschulden.

Het verder verminderen van fiscale prikkels tot winstinhouding kan helpen om verschillende type inkomens gelijkjer te behandelen. Het meer gelijk belasten van dga's en andere werkenden kan door een groter deel van de totale belasting meteen te heffen over de winst van de vennootschap.²⁶ Dat kan via een uniform vpb-tarief,²⁷ waardoor de winst van dga's tot 200.000 euro niet meer lager wordt belast. Verder kunnen de mogelijkheden voor belastinguitstel worden verminderd door het maximum voor lenen van de eigen bv verder te verlagen.²⁸ Deze twee maatregelen zijn vooral gericht op de belastingafdracht van de top-1%. Daarnaast zou een gelijkere behandeling van box 2- en box 3-inkomens de prikkel beperken om te beleggen via een bv.²⁹ In het algemeen verdient het aanbeveling om constructies te voorkomen waarmee ondernemingswinst voor privédoeleinden kan worden gebruikt, zonder dat de winst wordt uitgekeerd als dividend alleen maar om een fiscaal voordeel te halen.³⁰ Als het wenselijk wordt geacht om oneindig belastinguitstel over winst geïnvesteerd in ondernemingen tegen te gaan, kan tot slot worden overwogen de doorschuifregeling voor aanmerkelijk belang te beperken.³¹ Deze laatste maatregel is meer gericht op de belastingafdracht van de top-0,01%. Hierbij is het wel van belang te onderkennen dat niet alle ingehouden winsten door fiscale voordelen gemotiveerd zijn.

---

²⁶ Zie onder andere de rapporten van Commissie Regulering van werk (2021) ([link](#)) en Rijksoverheid (2024) ([link](#)).

²⁷ Zie tabel 7 uit Rijksoverheid (2024) ([link](#)) voor een overzicht van de huidige parameters en de parameters bij het gelijkjer belasten van alle werkenden. Vanheukelom et al. (2023) laat zien hoe wijzigingen in het vpb-tarief de belastingdruk verandert voor verschillende inkomensgroepen.

²⁸ Voorstellen daarvoor zijn te vinden in de bijlage 6 bij Rijksoverheid (2024), Bundel fichemaatregelen ([link](#)).

²⁹ Doordat de box 3-heffing wordt bepaald op basis van forfaitaire rendementen en bij bv's het werkelijke rendement wordt belast, kan het financieel aantrekkelijk zijn om bepaalde vermogensbestanddelen via een bv aan te houden (Van Deinum et al., 2022).

³⁰ Het IBO vermogensverdeling (Rijksoverheid, 2022) stelt voor opmerkelijke constructies waarmee belastingheffing kan worden vermeden in kaart te brengen en daar vervolgens beleidsmaatregelen tegen te nemen.

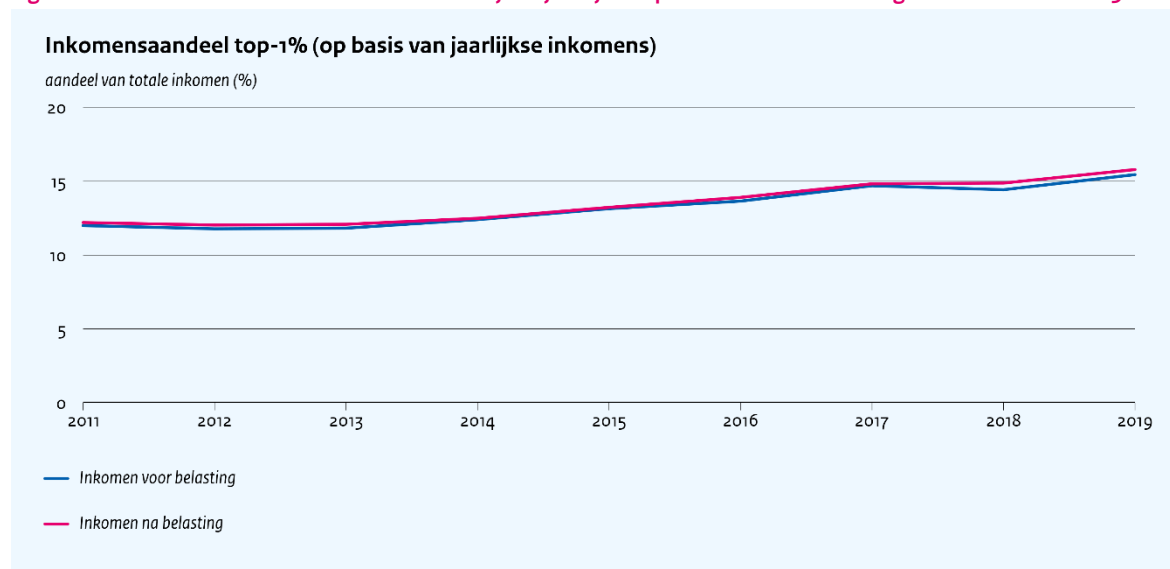
³¹ Zie ook de evaluatie van de fiscale regelingen gericht op bedrijfsoverdracht (CPB, 2022b).

5 Verdeling van inkomen

De verdeling van het besteedbare inkomen is sinds 1990 vrij stabiel gebleven in Nederland (Caminada et al., 2021). Dit contrasteert met de primaire inkomensongelijkheid (inkomen vóór belastingen en premies) die wel aanzienlijk gestegen is de afgelopen decennia. Een toegenomen herverdeling door de overheid heeft dus voor een nivellerend effect gezorgd. Onder die relatief stabiele inkomensongelijkheid blijken wel grote verschillen te kunnen voorkomen. Jongen en Vethaak (2024) laat zien dat vrouwen in lagere inkomensgroepen meer zijn gaan werken en daarmee meer inkomen verwerven, maar dat het inkomen van mannen de afgelopen veertig jaar maar weinig is toegenomen.

De verdeling van het inkomen – als ingehouden winsten tot het inkomen worden gerekend – is in de periode 2011-2019 wel schever geworden. Het aandeel van het totale inkomen dat jaarlijks bij de top-1% terecht komt is in deze jaren toegenomen van 12% naar 15%. Deze ontwikkeling is het gevolg van de toegenomen winsten van de top-1% tussen 2011 en 2019 in combinatie met de relatief beperkte inkomensstijging voor de laagste 99% inkomens in diezelfde periode. Belastingen hebben deze trend niet gedempt. We zien namelijk bij het inkomen na belastingen eenzelfde trend. Als gevolg van de lagere en – gedurende deze periode ongeveer gelijk gebleven - belastingdruk voor de top-1% is het aandeel zelfs iets sterker toegenomen: zo'n 0,15 procentpunt. De herverdeling door overheidsuitgaven zoals uitkeringen en toeslagen zijn in deze analyse niet meegenomen.

Figuur 16 Het aandeel van het totale inkomen dat jaarlijks bij de top- 1% terecht komt is toegenomen van 12 naar 15%

6 Conclusies en beleidsaanbevelingen

Uit een studie over de ontwikkelingen van de inkomens tussen 2011 en 2019 blijkt dat personen in de top-1% van inkomens het relatief hoge inkomen meestal over een langere periode hebben.

Tussendoor kunnen ze in een specifiek jaar een verlies maken of juist een heel hoog inkomen ontvangen dat kan samenhangen met eenmalige hoge bedrijfswinsten. De meeste mensen met heel hoge inkomens, zoals de top-0,01% inkomens, ontvangen zulke inkomens vaak niet elk jaar. De doorsnee-inkomens van de hoogste inkomensgroepen zijn het afgelopen decennium sterk gestegen, met name doordat de ingehouden winsten sterk toenamen.

De belastingdruk op basis van de inkomstenbelasting, sociale zekerheidspremies en vennootschapsbelasting is beduidend lager voor de top-1%-inkomens dan voor lagere inkomens. Dat komt doordat deze inkomens voor een groot deel uit ingehouden winsten bestaan. De belastingdruk is dan vooral opgebouwd uit de vennootschapsbelasting, terwijl die druk voor lagere inkomens vooral de inkomstenbelasting en sociale zekerheidspremies is.

Naarmate er meer winst wordt uitgekeerd, is de belastingdruk wel hoger, maar er zijn weinig aanwijzingen dat alle winst wordt uitgekeerd. In het afgelopen decennium was de uitgekeerde winst van vennootschappen als percentage van de totale winst 14% voor de allerhoogste inkomens en zo'n 27% voor de top-10%.

Fiscaal gedreven winstinhoudingen zouden door verschillende typen beleidsmaatregelen kunnen worden beperkt. De eerste is lenen van de eigen onderneming verder te beperken, zodat dga's die willen consumeren of privé willen beleggen eerst winst moeten uitkeren en daarover belasting betalen. Een tweede mogelijkheid is om box 2 en 3 van de inkomstenbelasting meer gelijk te behandelen, zodat er een kleinere financiële prikkel is om te beleggen via een bv. Een derde mogelijkheid is om het doorschuiven van de winst zonder belastingbetaling af te remmen door de doorschuifregeling te beperken. Een andere mogelijkheid is om alle winst in de bv meer te belasten en de uitgekeerde winst minder, zodat de belastingdrukverschillen tussen personen met uitgekeerde en ingehouden winst kleiner worden. Eventuele andere economische effecten zijn in deze publicatie niet onderzocht.

Referenties

- Adviescommissie Belastingheffing van multinationals. (2020). Op weg naar balans in de vennootschapsbelasting. Analyses en aanbevelingen ([link](#)).
- Alstadsæter, A., Jacob, M., Kopczuk, W., & Telle, K. (2016). Accounting for business income in measuring top income shares: Integrated accrual approach using individual and firm data from Norway (No. w22888). *National Bureau of Economic Research*. ([link](#))
- Bach, L., Bozio, A., Guillouzouic, A., & Malgouyres, C. (2023). Quels impôts les milliardaires paient-ils? Note IPP n° 92 ([link](#))
- Bosch, N. & Lejour, A. (2017). Fiscaliteit en de rechtsvorm van ondernemingen. Centraal Planbureau ([link](#)).
- Butler, B., K. Carlier, Schotten, G. & Volkerink, M. (2019). *Het spaaroverschot van Nederlandse bedrijven ontrafeld*. DNB Occasional Studies, 17-4 ([link](#)).
- Caminada, K., Jongen, E., Bos, W., Brakel, M., & Otten, F. (2021). *Inkomen verdeeld, trends 1977-2019*. Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)/Universiteit Leiden. ([link](#))
- Centraal Bureau voor de Statistiek, *Opgepot inkomen in de eigen onderneming* ([link](#)).
- Centraal Planbureau. (2022a). Ongelijkheid en herverdeling. CPB Policy Brief. ([link](#))
- Centraal Planbureau. (2022b). Evaluatie fiscale regelingen gericht op bedrijfsoverdracht. CPB Notitie. ([link](#))
- Commissie Inkomstenbelasting en Toeslagen. (2013). Naar een activerender belastingstelsel ([link](#)).
- Commissie Regulering van Werk. (2020). In wat voor land willen wij werken? ([link](#))
- Deinum, I., Lejour, A., Möhlmann, J., & Vinke, R. (2022). De economische activiteit van besloten vennootschappen. CPB Publicatie ([link](#)).
- Metten, A. (2020). Statistische keuzes vegen helpt inkomensongelijkheid onder het tapijt. ESB ([link](#)).
- Rijksoverheid (2020). *Bouwstenen voor een nieuw belastingstelsel* ([link](#)).
- Rijksoverheid (2022). *Licht uit, spot aan: de vermogensverdeling*. IBO Vermogensverdeling ([link](#)).
- Rijksoverheid. (2023). *Structureel verlieslatende bedrijven*. Ambtelijk rapport ([link](#)).
- Rijksoverheid. (2024). *Bouwstenen voor een beter en eenvoudiger belastingstelsel* ([link](#)).
- Vanheukelom, T., Schulenberg, R., van Essen, C., & Lejour, A. (2023). Effecten van belastinghervormingen op de belastingdruk van verschillende inkomensgroepen. CPB. ([link](#))
- Vethaak, H. T., & Jongen, E. L. (2024). Stille wateren hebben diepe gronden: een analyse van de inkomensverdeling en haar determinanten over de afgelopen veertig jaar. *Stille wateren hebben diepe gronden: een analyse van de inkomensverdeling en haar determinanten over de afgelopen veertig jaar*. ([link](#))

Bijlage Verantwoording

Dit onderzoek is door het CPB uitgevoerd op verzoek van en gefinancierd door het Ministerie van Financiën en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Het onderzoek is begeleid door een klankbordgroep voorgezeten door Francis Weyzig (programmaleider Belastingen bij het CPB).

De analyses in deze publicatie zijn gebaseerd op microdata van het CBS (zie bijlage Data en methode). Verder hebben de onderzoekers gesprekken gevoerd met enkele externe experts over de rol van fiscaliteit bij winstuitkeringen. Hieronder staan de namen van de geraadpleegde experts en de leden van de klankbordgroep vermeld.

Tot slot heeft Wouter Leenders een belangrijke bijdrage geleverd aan de totstandkoming van dit onderzoek door mee te werken aan de analyses en input te leveren op eerdere versies van de publicatie.

Het CPB is verantwoordelijk voor de inhoud van de publicatie.

Leden klankbordgroep

Jolanda Timmerman, Ministerie van Financiën

Niels Vermeer, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Theodoor de Jong, Ministerie van Financiën

Remco Mocking, Ministerie van Financiën

Marieke van Beek, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Geraadpleegde experts

Henk Oostdam

Eric van Uunen

Ruud van den Dool

Bijlage Aanvullende figuren en tabellen

Tabel A1 Aandeel van topinkomensgroepen in het totale inkomen

	bruto-inkomen incl. totale winst (hoofdanalyse)				bruto-inkomen incl. dividend				bruto-inkomen incl. dividend en vervreemdingswinst			
	P90- 99	P99- 99,9	P99,9- P99,99	Top 0,01%	P90- 99	P99- 99,9	P99,9- P99,99	Top 0,01%	P90- 99	P99- 99,9	P99,9- P99,99	Top 0,01%
2011	23,8	7,0	2,8	2,2	23,9	5,6	1,6	0,8	23,9	5,6	1,6	0,9
2012	24,0	6,9	2,8	2,1	24,2	5,5	1,5	0,8	24,2	5,5	1,6	0,9
2013	24,1	6,9	2,8	2,1	24,2	5,5	1,5	0,8	24,2	5,5	1,5	0,8
2014	24,3	7,4	3,0	2,0	24,4	6,4	1,7	0,8	24,4	6,4	1,7	0,9
2015	23,8	7,3	3,3	2,6	24,1	5,4	1,5	0,8	24,0	5,5	1,5	1,0
2016	23,8	7,6	3,4	2,6	24,0	5,5	1,6	0,8	24,0	5,5	1,6	1,0
2017	23,6	8,3	3,8	2,7	23,9	5,9	1,9	0,9	23,8	6,0	2,0	1,0
2018	23,4	7,8	3,8	2,8	23,7	5,5	1,7	0,9	23,6	5,5	1,8	1,1
2019	23,2	8,1	4,1	3,2	23,4	6,0	2,4	1,3	23,4	6,1	2,5	1,3

Noot: de percentages zijn afgerond op een decimaal.

Tabel A2 Achtergrondkenmerken over de topinkomensverdeling (cross-sectie)

Geslacht (%)	inkomensverdeling 2011					inkomensverdeling 2019				
	P90-99	P99-99,9	P99,9-P99,99	Top 0,01%	Totale populatie	P90-99	P99-99,9	P99,9-P99,99	Top 0,01%	Totale populatie
Man	81	88	91	92	49	77	85	89	90	49
Vrouw	19	12	9	8	51	23	15	11	10	51
Leeftijd (%)										
<35	10	5	6	5	26	0	0	1	1	11
35 – 45	29	29	28	29	18	10	5	5	5	16
45 – 55	33	37	38	37	19	24	20	18	19	15
55 – 65	22	22	22	20	17	34	39	39	39	18
65+	5	6	7	9	20	7	9	11	12	24
Arbeidspositie (%)										
dga	6	31	57	61	2	6	44	67	69	2
ab-houder en werknemer	2	11	17	24	1	4	12	14	18	1
werknemer	75	39	14	6	47	72	24	6	2	47
zelfstandig ondernemer	8	12	4	3	7	11	9	4	3	8
overig	8	7	8	8	44	7	11	9	9	43
Aantal observaties	1.183.822	118.380	11.838	1.316	13.153.390	1.253.219	125.320	12.532	1.393	13.924.410

Noot: de percentages zijn afgerond op nul decimalen.

Tabel A3 Achtergrondkenmerken over de topinkomensverdeling (meerjarige topinkomensverdeling)

Kenmerken meerjarige inkomensverdeling in 2019					
Geslacht (%)	P90-99	P99-99,9	P99,9-P99,99	top 0,01%	totale populatie
Man	81	89	92	91	49
Vrouw	19	11	8	9	51
Leeftijd (%)					
<35	3	2	2	3	14
35 – 45	19	13	14	13	16
45 – 55	35	39	40	40	21
55 – 65	31	32	30	28	20
65+	13	14	14	16	29
Arbeidspositie (%)					
dga	9	45	68	67	2
ab-houder en werknemer	4	12	15	19	1
werknemer	62	22	4	1	47
zelfstandig ondernemer	9	7	3	3	8
overig	15	15	11	10	42
Aantal observaties (a)	1.033.146	103.315	103.32	11.48	11.479.406

(a) Dit aantal observaties ligt lager dan in tabel A2 omdat de meerjarige top is gebaseerd op een gebalanceerd panel: dezelfde individuen gedurende de hele periode. Mensen die overlijden of emigreren vallen hierbuiten.

Tabel A4 Tarieven vennootschaps- en inkomstenbelasting 2011 – 2019

tarieven (%)		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
vpb (a)	laag	20	20	20	20	20	20	20	20	19
	regulier	25	25	25	25	25	25	25	25	25
inkomsten- belasting (b)	box 1 toptarief	52	52	52	52	52	52	52	51,95	51,75
	box 2 (c)	25	25	25	22	25	25	25	25	25
	box 3 (d)	30	30	30	30	30	30	30	30	30
forfaitair rendement box 3	hoog	4	4	4	4	4	4	5,4	5,37	5,6
	midden							4,6	4,33	4,43
	laag							2,87	2,0	1,93

(a) De schijfgrens vpb is alle jaren 200 dzd euro.

(b) Er zijn vier ib-tarieven voor box 1, verschillend voor niet en wel AOW-ers. Het laagste tarief varieert tussen 32 en 37%, tarief 2 en 3 zijn meestal 42%, de schijfgrens voor de hoogste tarieven loopt op van 55 dzd euro naar 68 dzd euro.

(c) In 2014 was sprake van een verlaagd tarief van 22% over de eerste €250.000, daarboven gold het tarief van 25%.

(d) Het heffingsvrij vermogen box 3 loopt van ongeveer 20 dzd euro tot 30 dzd euro. De schijfgrenzen box 3 voor rendementen vanaf 2017: 70 dzd euro voor de midden categorie en ongeveer 1 mln euro voor het hoogste rendement.

Tabel A5 Belastingdruk

(%) van het totale inkomen	in een jaar (2018)				uitgemiddeld over 2011-2019			
	P90-99	P99-99,9	P99,9- P99,99	top 0,01%	P90-99	P99-99,9	P99,9- P99,99	top 0,01%
Totaal	37,9	34,0	28,3	24,8	36,6	34,5	30,9	27,8
w.v. box 1 (a)	26,7	19,6	6,7	1,9	25,4	18,9	7,1	2,3
w.v. box 2 over regulier voordeel	0,3	2,0	3,3	2,7	0,4	2,5	3,9	3,3
w.v. box 2 over vervreemdingsvoordeel	0,1	0,2	0,3	0,2	0,0	0,1	0,3	0,3
w.v. box 3	0,7	0,9	0,5	0,2	0,8	1,0	0,7	0,4
w.v. sociale premies (b)	9,2	1,9	0,3	0,0	8,7	2,0	0,4	0,1
w.v. vpb	0,9	9,4	17,2	19,8	1,3	10,0	18,5	21,4

(a) Inclusief volksverzekeringpremies over box 1-inkomen.
(b) De sociale premies bestaan hier uit ww-, wao en zorgpremies.

Bijlage Data en methode

Inkomen

Alle data-analyses in deze publicatie zijn gebaseerd op microdatabestanden van het CBS (zie kader Data). Het bruto-inkomen bevat inkomen uit arbeid, ib-onderneming, vermogen en uitkeringen. In deze studie zijn (volwassen) individuen de analyse-eenheid, daarom vormt het zogenoemde persoonlijk bruto-inkomen onze basis. Het persoonlijk bruto-inkomen bevat het inkomen als werknemer, inkomen als zelfstandige en sociale uitkeringen (zie [Inkomen van personen - Materiële welvaart in Nederland 2022 | CBS](#)). Het persoonlijk bruto-inkomen is exclusief inkomen uit vermogen, dat wel onderdeel is van het huishoudinkomen. De reden daarvoor is dat niet eenduidig vastgesteld kan worden aan welke persoon in het huishouden deze inkomsten toegerekend moeten worden, mede doordat belastingheffing op huishoudniveau plaatsvindt. Omdat het inkomen uit vermogen een belangrijke inkomensbron kan zijn voor de hoogste inkomens verdelen we dit bestanddeel gelijkmatig over de volwassen individuen in een huishouden. Uitzondering daarop vormen de uitgekeerde winsten uit aanmerkelijk belang, die we op individueel niveau toerekenen (zie onder).

Data

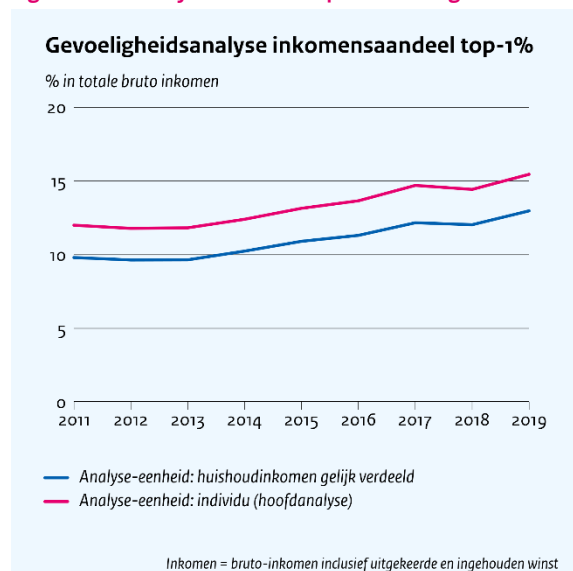
INPATAB/IIVS/NHATAB/VEHTAB integrale inkomens- en vermogensbestanden van personen en huishoudens in Nederland.

GBA van alle personen die vanaf 1 oktober 1994 in de Basis Registratie Personen voorkomen achtergrondkenmerken, zoals leeftijd, migratieachtergrond en gegevens over het huishouden waartoe zij behoren.

SZO AB+ secundaire microdataset samengesteld door het CBS, met onder andere gegevens over de balans en resultatenrekening uit jaarlijkse vpb-aangiften van bedrijven in Nederland met minimaal één natuurlijk persoon of rechtspersoon met een aanmerkelijk belang. Vrijwel alle bv's in Nederland komen in deze verzameling voor.

In figuur A1 vergelijken we de resultaten door het totale inkomen gelijkmatig verdelen over de volwassen individuen binnen ieder huishouden. De figuur laat zien dat de analyse-eenheid bepalend is voor de hoogte van het inkomensaandeel: het aandeel van de top-1% ligt lager als het totale huishoudinkomen gelijk wordt verdeeld met de andere personen in het huishouden. Het patroon (een toenemend inkomensaandeel) blijft gelijk.

Figuur A1 De analyse-eenheid bepaalt de hoogte van het inkomensaandeel, het patroon blijft gelijk

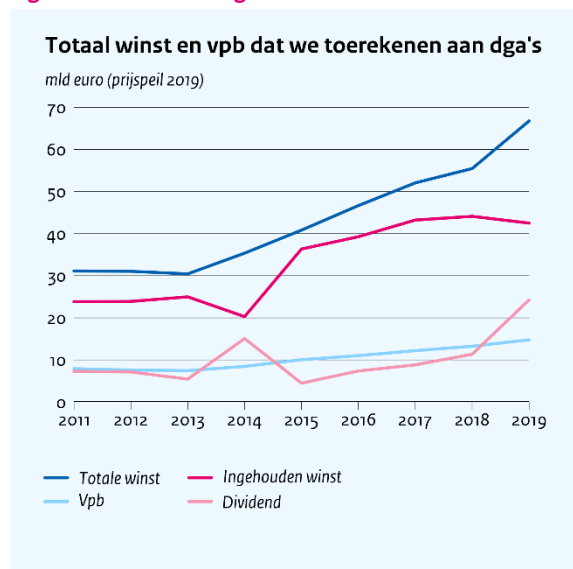
In deze studie voegen we de ingehouden winsten toe aan het bruto-inkomen inclusief dividend. We kennen de volledige winst (dus uitgekeerde en niet-uitgekeerde) toe aan de ab-houders op basis van hun aandeel in de onderneming. Dit inkomensconcept bevat dus de bedrijfsinkomsten die effectief in jaar t worden gegenereerd.³²

Gegevens over winsten van vennootschappen volgen uit SZO AB+. De balansgegevens en resultatenrekening uit SZO AB+ zijn samengevoegd voor fiscale eenheden (circa 25% van de bedrijven). In die gevallen worden de verschillende entiteiten gezien als één onderneming met één gecombineerde balans en resultatenrekening. De gegevens zijn enkelvoudig voor niet-fiscale eenheden (circa 55%). Voor circa 20% van de ondernemingen ontbreken de vpb-aangiften en daarmee (winst)gegevens van de onderneming (zie tabel B1 uit Van Deinum et al. (2022) voor precieze aantallen). Figuur A2 toont de ontwikkeling van de totale winst die we toerekenen aan ab-houders. Het gaat hier om de balans van winsten en verliezen. Deze winst wordt meer dan verdubbeld tussen 2011 en 2019. Met uitzondering van 2014, wordt een beperkt deel van de winst uitgekeerd. Een veel groter deel van de winst wordt ingehouden.

³² In een gevoeligheidsanalyse vergelijken we de resultaten met een inkomensconcept dat in plaats van ingehouden winsten, de vervreemdingsvoordelen toevoegt aan het bruto-inkomen inclusief dividend. In SZO AB+ observeren we voor alle ab-houders, naast het reguliere dividend uit aanmerkelijk belang, het vervreemdingsvoordeel dat wordt behaald bij verkoop van tot aanmerkelijk belang behorende aandelen. Tabel A1 laat zien dat de inkomensandelen nauwelijks verschillen tussen het reguliere bruto-inkomen en het bruto-inkomen inclusief vervreemdingsvoordelen. Dit hangt samen met de relatief beperkte grondslag van vervreemdingswinsten (zie ook het kader 'Vervreemdingsvoordelen').

Figuur A2 De totale toegerekende winst verdubbelt tussen 2011 en 2019

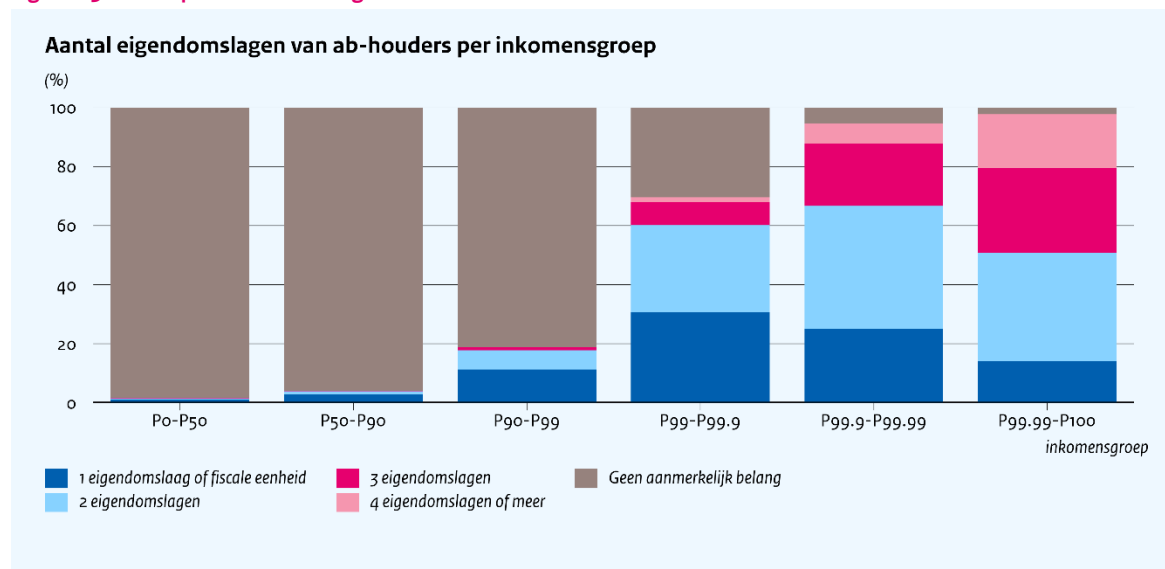
Op basis van gegevens over winstuitkeringen op bedrijfsniveau bepalen we de ingehouden winsten. In onze methode gaan we uit van het fiscale winstbegrip. Hoewel fiscale winst niet altijd goed aansluit op de commerciële (economische) winst, zouden sommige verschillen moeten uitmiddelen over meerdere jaren.³³ De uitgekeerde winsten observeren we op persoons- en op bedrijfsniveau. Die laatste gegevens gebruiken we om op bedrijfsniveau de ingehouden winst te bepalen.³⁴ De toerekening van ingehouden winsten bij direct aandeelhouderschap is relatief eenvoudig. Stel dat een natuurlijk persoon 50% van een vennootschap bezit, dan bestaat zijn aandeel in de ingehouden winst in jaar t uit 50% van de ingehouden winst van de vennootschap in jaar t .

Het grootste gedeelte van de vennootschappen heeft echter geen natuurlijk persoon als (directe) eigenaar. In dit geval is een andere rechtspersoon eigenaar, meestal een andere vennootschap. Deze andere vennootschap observeren we ook. De eigenaar woont meestal in Nederland, maar er kunnen ook buitenlandse eigenaren zijn, privépersonen of multinationals. We rekenen winsten toe tot aan de vierde 'laag' eigendomsstructuren, dus tot de achter-achterkleindochter van de holding. De complexiteit van de eigendomsstructuren neemt toe met het inkomen. Figuur A3 laat per inkomensgroep zien hoe ver de maximale eigenomslagen gaan: tot aan het 90^e percentiel zijn er vrijwel geen eigendomsstructuren door het beperkte aantal ab-houders in die inkomensgroepen. Het merendeel van de top 0,01-% heeft minimaal twee eigenomslagen, oftewel een aanmerkelijk belang in een holding met minimaal een dochteronderneming. Dit betreft een onderschatting van daadwerkelijk aantal eigenomslagen, omdat fiscale eenheden worden gezien als één onderneming en dus als één eigenomslag.

³³ Zie Adviescommissie Belastingheffing Multinationals, H5.4.

³⁴ Specifieker: we berekenen de *verandering* in de ingehouden winst in jaar t , niet de totale (opgebouwde) ingehouden winst. De opgebouwde voorraad ingehouden winsten van een bedrijf in jaar t is gelijk aan ingehouden winsten (of verliezen) uit vorige jaren minus uitgekeerd dividend in jaar t . De verandering in ingehouden winsten is dus gelijk aan de winst in dit jaar minus uitgekeerd dividend in dit jaar en betreft de inkomensstroom die we willen toerekenen aan aandeelhouders.

Figuur A3 De complexiteit van de eigendomsstructuren neemt toe met het inkomen

Als we zonder correctie alle winsten van holding- en dochterondernemingen aan aandeelhouders toerekenen, zou dat leiden tot een dubbelrekening van winsten omdat winstuitkeringen van dochterondernemingen de fiscale winst van de holding verhogen. We voorkomen dat we deze winsten dubbelrekenen met gegevens over winstuitkeringen en de deelnemingsvrijstelling: de SZO AB+ dataset bevat op het niveau van de holding gegevens over het deel van de winst dat resultaat is van winstuitkeringen van dochterondernemingen, omdat dit deel dankzij de deelnemingsvrijstelling is vrijgesteld van vpb.

We bepalen allereerst de ingehouden winst per ondernemingslaag: fiscale winst *minus* uitgekeerd dividend. Het bepalen van ingehouden winsten kan alleen voor de ondernemingen die we observeren in SZO AB+, terwijl de fiscale winst ook dividenden uit buitenlandse dochterondernemingen kan bevatten. Die buitenlandse dochterondernemingen observeren we niet in SZO AB+. Dat betekent dat we de betreffende *ingehouden* winsten ook niet kunnen toerekenen, uitsluitend de *uitgekeerde* winsten uit buitenlandse deelnemingen aan Nederlandse vennootschappen of ab-houders. Welk deel van het ontvangen dividend uit Nederlandse deelnemingen komt en welk deel uit buitenlandse deelnemingen is relevant voor de bepaling van de belastingdruk (zie onder). Met behulp van gegevens over de deelnemingsvrijstelling benaderen we de uit het buitenland ontvangen winsten.³⁵

Belastingen

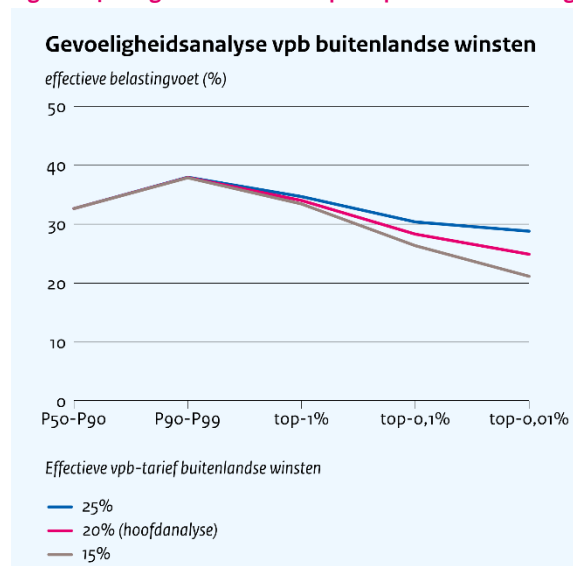
We berekenen alleen de directe belastingen van toepassing op alle inkomsten. We abstraheren van mogelijke afwenteling van de belasting. In INPATAB observeren we zowel de premies als de betaalde inkomstenbelasting, dus rekening houdend met alle heffingskortingen en aftrekposten. Deze inkomstenbelasting is exclusief de box 2-belasting geheven over eventueel vervreemdingsvoordeel. De

³⁵ We kunnen de uit het buitenland ontvangen winsten benaderen doordat we zowel op holdingniveau de resultaten uit deelnemingen observeren als de uitgekeerde winsten op het niveau van de (Nederlandse) dochterondernemingen.

box 2-belasting over vervreemdingsvoordelen berekenen we op basis van het ontvangen vervreemdingsvoordeel uit SZO AB+.

Per onderneming observeren we onder andere de fiscale winst en het belastbaar bedrag. Het belastbaar bedrag dient als grondslag voor de te betalen vpb over het betreffend boekjaar. Verschillen tussen deze variabelen ontstaan door (o.a.) de deelnemingsvrijstelling en verrekening van verliezen. We benaderen de vpb door de som te nemen van het belastingbedrag, de voorheffingen en de betaalde vpb over buitenlandse deelnemingswinsten. We observeren het belastingbedrag en de voorheffingen in de microdata. De SZO AB+ data over herkomstlanden van deelnemingen bleek te onvolledig om de vpb-tarieven van de respectievelijke landen toe te passen. Daarom hanteren we de aanname dat het effectieve tarief op alle buitenlandse deelnemingswinsten 20% is. Figuur A4 laat een gevoeligheidsanalyse van deze aanname zien: de alternatieve aanname dat op alle buitenlandse winsten een vpb-tarief van 25% (15%) is geheven, verhoogt (verlaagt) vooral de belastingdruk op de top-0,01%. In beide gevallen blijft de conclusie dat de belastingdruk daalt met het inkomen vanaf de top-1%.

Figuur A4 Hoogte buitenlandse vpb bepaalt mee belastingdruk van de top-0,01%

Een belangrijke kanttekening hierbij is dat we in het buitenland ingehouden winsten niet observeren en dus ook niet toerekenen. De figuur laat zien dat winsten vanuit buitenlandse deelnemingen geconcentreerd zijn bij de top-0,01%. Het niet meenemen van buitenlandse ingehouden winsten betekent dat we het inkomen van de top-0,01% onderschatten. Wat dit betekent voor de belastingdruk hangt van de grootte van de ingehouden winsten door buitenlandse deelnemingen en van het effectieve vpb-tarief dat over die winsten is geheven.